

TRYAR

Training of Roma Youth
on Antigypsyism and human Rights

Νέοι και νέες Ρομά εκπαιδεύονται στον
Αντιτσιγγανισμό και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα

Εκπαιδευτικό υλικό

Λίγα λόγια για το έργο TRYAR

Training of Roma Youth on Antigypsyism and human Rights
Νέοι και νέες Ρομά εκπαιδεύονται στον
Αντιτσιγγανισμό και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα

Στην πρώτη φάση της δράσης, τους μήνες Μάιο και Ιούνιο 2020, μία ομάδα νέων (Ρομά στην πλειοψηφία τους, αλλά όχι αποκλειστικά) εκπαιδεύεται από την ΑΝΤΙΓΟΝΗ στα ανθρώπινα δικαιώματα και τον αντιτσιγγανισμό. Στη συνέχεια, με την ολοκλήρωση της εκπαίδευσης, τα μέλη της ομάδας δοκιμάζουν τις δυνατότητές τους ως εκπαιδευτές/ριες συντονίζοντας εργαστήρια ευαισθητοποίησης για την καταπολέμηση των στερεοτύπων και του ρατσισμού με άλλες ομάδες εφήβων και νέων της Θεσσαλονίκης. Έτσι, βοηθούν ουσιαστικά στη διάδοση της σημασίας της ισότητας και της αποδοχής όλων χωρίς διακρίσεις.

Η δράση, που πραγματοποιείται με την υποστήριξη του European Youth Foundation (EYF), περιλαμβάνει επίσης τη δημιουργία του παρόντος οδηγού για νέους/ες εκπαιδευτές/ριες με το εκπαιδευτικό υλικό που χρησιμοποιήθηκε στο πλαίσιο της δράσης καθώς και την παραγωγή μίας έκθεσης καταγραφής των αποτελεσμάτων της. Τα εργαλεία αυτά είναι διαθέσιμα προς ενημέρωση και χρήση από άλλες οργανώσεις της ΚτΠ, φορείς αυτοδιοίκησης, φορείς και επαγγελματίες εκπαίδευσης καθώς και κάθε άλλο/η ενδιαφερόμενο/η.

Supported by the Council of Europe
Through the European Youth Foundation

Σύνταξη/επιμέλεια εκπαιδευτικού υλικού: Αθανασία Τέλλιου

Σελιδοποίηση, γραφιστικά, σχεδιασμός: Στυλιανή Παπαδαφνιάδη, Ανδρέας Σκραπαρλής

Ομάδα εκπαιδευτών/ριών που υλοποίησαν τα εργαστήρια του Οδηγού:

Ιωάννα Μήτσικα, Παρασκευάς Σελίμ, Αθανασία Τέλλιου, Γιώργος Τσιτιρίδης, Κωνσταντίνα Πάντζιου

© Κέντρο Πληροφόρησης Αντιγόνη

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Κέντρο πληροφόρησης και τεκμηρίωσης για τον ρατσισμό, την οικολογία, την ειρήνη και τη μη βία

Πτολεμαίων 29Α, 54630 Θεσσαλονίκη, τηλ. +30 2310 285688, fax +30 2313 319770

Καμελιών 26, Π. Ψυχικό 154 52, Αθήνα, τηλ. +30 210 6711349

E-mail: info@antigone.gr

Site: www.antigone.gr

Περιεχόμενα

σελ. 05 | Οδηγίες για νέους εκπαιδευτές, νέες εκπαιδευτριες

σελ. 06 | **Πρώτη μέρα εκπαίδευσης**

- σελ. 06 ..... 1 Γνωρίζω ότι, φαντάζομαι ότι...
- σελ. 06 ..... 2 Η ιστορία του ονόματός μου
- σελ. 07 ..... 3 Προσδοκίες από την ομάδα
- σελ. 08 ..... 4 Δραστηριότητα με εικόνες
- σελ. 14 ..... 5 Άσκηση δημιουργικής γραφής

σελ. 17 | **Δεύτερη μέρα εκπαίδευσης**

- σελ. 17 ..... 1 Αισθάνομαι ότι...
- σελ. 17 ..... 2 Παραμύθι με δυο λέξεις
- σελ. 18 ..... 3 Ολοκαύτωμα: η ιστορία των Ρομά
- σελ. 20 ..... 4 Ρομά κουίζ
- σελ. 23 ..... 5 Υποστηρικτές/ριες
- σελ. 25 ..... 6 Μια ιστορία και πόσα μπορεί να λέει...

σελ. 29 | **Τρίτη μέρα εκπαίδευσης**

- σελ. 29 ..... 1 Τα καλά μας λόγια
- σελ. 29 ..... 2 Παρουσίαση ομαδικής εργασίας
"Ολοκαύτωμα: Η ιστορία των Ρομά" της προηγούμενης μέρας
- σελ. 29 ..... 3 Κουίζ για τα ανθρώπινα δικαιώματα
- σελ. 31 ..... 4 Νέοι κανόνες σε νέο τόπο
- σελ. 33 ..... 5 Εκπαίδευση για όλους και όλες!
- σελ. 35 ..... 6 Ο ρόμβος των δικαιωμάτων του παιδιού

σελ. 45 | **Τέταρτη μέρα εκπαίδευσης**

- σελ. 45 ..... 1 Ο κύκλος των ονείρων
- σελ. 45 ..... 2 World café
- σελ. 46 ..... 3 Τέσσερα βήματα για δράση

σελ. 47 | **Πέμπτη μέρα εκπαίδευσης**

- σελ. 47 ..... 1 Προετοιμασία των πιλοτικών εργαστηρίων για νέους/ες
- σελ. 47 ..... 2 Αξιολόγηση εκπαίδευσης

σελ. 50 | **Έκτη μέρα εκπαίδευσης**

- σελ. 50 ..... 1 Προσομοιώσεις πιλοτικού εργαστηρίου

σελ. 51 | Πηγές

σελ. 52 | Παράρτημα

- σελ. 52 ..... 1 Φωτογραφίες από τα εκπαιδευτικά εργαστήρια
- σελ. 54 ..... 2 Υλικό που δημιούργησαν οι συμμετέχοντες/ουσες κατά την εκπαίδευση
- σελ. 58 ..... 3 Αξιολόγηση από την ομάδα

Οι παρακάτω δραστηριότητες συνθέτουν το υλικό εκπαίδευσης μίας μικτής ομάδας νέων Ρομά και μη, της Θεσσαλονίκης, στα ανθρώπινα δικαιώματα και τον αντισιγχανισμό (antigypsyism). Επιλέχθηκαν από διάφορους οδηγούς μη τυπικής εκπαίδευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης και άλλες πηγές και πραγματοποιήθηκαν με κάποιες προσαρμογές που έγιναν σύμφωνα με την πραγματικότητα και τις ανάγκες της ομάδας.

Στη διάρκεια της εκπαίδευσης, συνολικής διάρκειας 30 ωρών, οι νέοι συμμετείχαν στις παρακάτω δραστηριότητες που αφορούν τη διαφορετικότητα, τη μη διάκριση, την ισότητα των φύλων κ.ά. καθώς και σε δραστηριότητες για εξοικείωσή τους με τη χρήση της μεθοδολογίας της μη τυπικής εκπαίδευσης. Με βάση το υλικό, στο τέλος της εκπαίδευσης τα μέλη της ομάδας σχεδίασαν το δικό τους εκπαιδευτικό εργαστήριο το οποίο και πραγματοποίησαν με άλλες 10 διάφορες ομάδες νέων της πόλης ως κοινωνική παρέμβαση για την ευαισθητοποίηση της νεολαίας ευρύτερα σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Οδηγίες για νέους εκπαιδευτές, νέες εκπαιδευτριες

Πρώτη μέρα εκπαίδευσης

 Λέξεις κλειδιά: γνωριμία και προσδοκίες ομάδας, στερεότυπα, προκαταλήψεις, διακρίσεις, διαφορετικότητα, αποδοχή

Ασκήσεις γνωριμίας / ενίσχυσης δεσμών ομάδας

1 Γνωρίζω ότι, φαντάζομαι ότι...

Ακολουθούμε κυκλική σειρά στην ομάδα. Ο/η πρώτος/η συμμετέχοντας/ουσα συστήνει τον/τη διπλανό/ή του λέγοντας κάτι που ξέρει για αυτόν/ή και κάτι που φαντάζεται. Η δραστηριότητα ολοκληρώνεται όταν όλα τα μέλη της ομάδας έχουν συστηθεί. Συμμετέχουμε όλοι/ες, εκπαιδευτές/ριες και εκπαιδευόμενοι/ες.

2 Η ιστορία του ονόματός μου

Χωρίζουμε την ομάδα σε ζευγάρια. Εάν ο αριθμός των εκπαιδευομένων είναι μονός, συμμετέχουμε και εμείς ως εκπαιδευτές/ριες ώστε όλοι/ες να έχουν ζευγάρι. Καθένας έχει 5 λεπτά χρόνο να μιλήσει στο ζευγάρι του για την ιστορία του ονόματός του. Ας πούμε ποιος/α το επέλεξε, για ποιους λόγους, αν του/της αρέσει, αν θα ήθελε να έχει κάποιο άλλο όνομα και ποιο, αν έχει κάποιο παρατσούκλι κλπ. Κάθε ζευγάρι χρειάζεται 10 λεπτά ώστε να μιλήσουν και οι 2. Στη συνέχεια, καθένας/καθεμιά παρουσιάζει την ιστορία του ονόματος του ζευγαριού του/της στην ομάδα.

3 Προσδοκίες από την ομάδα

i Θέλω να... , δε θέλω να...

Κάθε μέλος της ομάδας χωρίζει ένα κομμάτι χαρτί σε δύο στήλες. Στη μία στήλη γράφει τι θα ήθελε από την ομάδα και την άλλη τι δε θα ήθελε (συμπεριφορές, συνθήκες). Δίνεται χρόνος 10 λεπτά. Στη συνέχεια, χωρίζουμε το σύνολο της ομάδας σε υποομάδες των 3 ή 4 ατόμων ώστε να συζητήσουν τι έγραψε καθένας, καθεμιά ατομικά. Βρίσκουμε κοινά και διαφορετικά σημεία. Στα επόμενα 15 λεπτά, οι υποομάδες παρουσιάζουν στον κύκλο όσα συζητήσαν. Ως εκπαιδευτές/ριες, συλλέγουμε τα "θέλω" και "δε θέλω" της ομάδας, τα γράφουμε με ευκρίνεια και τα παρουσιάζουμε στην ομάδα. Αυτό μας διευκολύνει να σεβόμαστε τις επιθυμίες όλων σε όλη τη διάρκεια της εκπαίδευσης.

ii Τι προσδοκώ...

Οι συμμετέχοντες/ουσες εργάζονται σε ομάδες των 2 ατόμων. Τα ζευγάρια κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης δε μένουν ίδια, αλλά κάθε φορά διαφορετικά άτομα δουλεύουν μαζί ώστε όλοι/ες να έχουν την ευκαιρία να γνωριστούν και να συνεργαστούν με όλους/ες στην ομάδα. Στην άσκηση, καθένας/καθεμιά έχει 5 λεπτά να περιγράψει τις προσδοκίες του/της από την εκπαίδευση. Τα ζευγάρια παρουσιάζουν στην ομάδα στα επόμενα 15 λεπτά. Όπως και στην προηγούμενη άσκηση, ο/η εκπαιδευτής/ρια συλλέγει και τοποθετεί σε εμφανές σημείο τις προσδοκίες της ομάδας από την εκπαίδευση.

Κάθε μέρα, οι συμμετέχοντες/ουσες μπορούν να ανατρέχουν στις προσδοκίες τους και να σημειώνουν **στο προσωπικό τους ημερολόγιο της εκπαίδευσης** εάν και κατά πόσο οι προσδοκίες τους αυτές εκπληρώνονται. Στο ημερολόγιο αυτό, μπορούν να γράφουν σκέψεις, προτάσεις και ιδέες.

Επίσης, σκέψεις και ιδέες μπορούν να μοιράζονται και **στο ημερολόγιο της ομάδας** που είναι ένα κοινό έγγραφο στο οποίο έχουν πρόσβαση όλα τα μέλη της ομάδας. Το ημερολόγιο αυτό αποτελεί και μία από τις τεχνικές αξιολόγησης, ατομικά και ομαδικά.

4 Δραστηριότητα με εικόνες

Εξηγούμε στα μέλη της ομάδας ότι θα πρέπει να γράψουμε το πρώτο πράγμα που μας έρχεται στο μυαλό (με μια λέξη μόνο ή με μια πολύ σύντομη φράση) για καθεμιά από τις 5 φωτογραφίες των προσώπων που θα δούμε σε αυτή τη δραστηριότητα.

Για διευκόλυνση, μπορούμε να ζητήσουμε από την ομάδα να γράψει τους αριθμούς 1 έως 5 τον έναν κάτω από τον άλλον και να γράφει τη λέξη/φράση στον αντίστοιχο αριθμό για κάθε φωτογραφία. Δείχνουμε την εικόνα του πρώτου ανθρώπου και καθένας/καθεμιά γράφει στο κάτω μέρος του χαρτιού την πρώτη λέξη που σκέφτηκε για τον άνθρωπο μόλις είδε την εικόνα. Στη συνέχεια όλοι αναποδογυρίζουν τα χαρτιά τους και τα δίνουν στο επόμενο παιδί που κάθεται στον κύκλο. Ζητάμε από όλους/ες να γυρίσουν πάλι τα χαρτιά που κρατούν. Αλλάζουμε την εικόνα και καθένας/καθεμιά πάνω από την προηγούμενη λέξη γράφει τη λέξη που σκέφτεται για τον άνθρωπο στη νέα εικόνα.

Στη συνέχεια, δείχνουμε την πρώτη φωτογραφία και πάλι στην ομάδα και καθένας/καθεμιά διαβάζει τη λέξη/φράση που γράφει το χαρτί που κρατάει για αυτόν τον άνθρωπο. Η διαδικασία επαναλαμβάνεται για κάθε φωτογραφία, δηλαδή 5 φορές. Όπως συμβαίνει συνήθως στη δραστηριότητα αυτή, οι λέξεις/φράσεις αποδίδουν στερεότυπα και προκαταλήψεις που έχουμε για διάφορες κοινωνικές ομάδες. Στο σημείο αυτό διαβάζουμε τις πραγματικές ιστορίες των ανθρώπων στις φωτογραφίες, οι οποίες μάλλον απέχουν πολύ από όσα σκεφτήκαμε και σημειώσαμε στο χαρτί μας.

Ακολουθεί συζήτηση στον κύκλο για τις εμπειρίες και τα συναισθήματα όλων σε σχέση με τα στερεότυπα, την προκατάληψη, τον ρατσισμό, τις αιτίες και τα αποτελέσματά τους ατομικά και κοινωνικά, τα αποτελέσματα των κοινωνικών διακρίσεων σε οικονομικό και πολιτικό επίπεδο. Συζητάμε στην ομάδα τρόπους να απαλλαγούμε από τα δικά μας στερεότυπα καθώς και να κινητοποιηθούμε οι ίδιοι/ες ώστε η κοινωνία μας να γίνει πιο δίκαιη για όλους/ες.

Η ιστορία της Aziza Al-Yousef

Η Aziza Al-Yousef δικάστηκε μαζί με άλλες 8 γυναίκες από τη Σαουδική Αραβία. Όλες κατηγορούνταν για ακτιβισμό και κρατούνταν από τον Μάιο του 2018 ως γυναίκες ακτιβίστριες που πίεζαν να αναγνωριστεί το δικαίωμά τους να οδηγούν και παρακινούσαν τον λαό να ξεσηκωθεί ενάντια στους νόμους που δίνουν το δικαίωμα στους άντρες να αποφασίζουν για τις γυναίκες. Η Aziza και άλλες δύο γυναίκες απελευθερώθηκαν ενώ οι υπόλοιπες παραμένουν σε κράτηση αλλά αναμένεται να απελευθερωθούν την Κυριακή.

Η βασική κατηγορία που αντιμετώπιζαν ήταν η "συντονισμένη δράση να υποβιβάσουν την ασφάλεια, τη σταθερότητα και την κοινωνική ειρήνη" του Βασιλείου.

Κατά τη διάρκεια της δίκης, οι γυναίκες κατήγγειλαν ότι είχαν υποστεί σωματική και σεξουαλική βία από τις αστυνομικές αρχές μέσα στη φυλακή καθώς και βασανιστήρια κατά τη διάρκεια της ανάκρισής τους.

Μία γυναίκα υποστήριξε στο δικαστήριο πως αρκετοί άντρες, μάλλον υπό την επήρεια ναρκωτικών ουσιών, εμφανίστηκαν μία νύχτα και πήγαν την ίδια και τις συγκρατούμενές της από τη φυλακή στη Jeddah σε κάποιο κρυφό μέρος κάπου κοντά. Εκεί, άντρες με μάσκες έκαναν στις γυναίκες ηλεκτροσόκ, τους έριξαν κρύο νερό με πίεση, τις χτύπησαν και τις απείλησαν με βιασμό και θάνατο. Τις επόμενες μέρες μία από τις γυναίκες έκανε απόπειρα αυτοκτονίας.

Δημοσιογράφοι διεθνών μέσων, διπλωμάτες και άλλοι ανεξάρτητοι παρατηρητές δεν επιτράπηκε να παρευρίσκονται στη δίκη.

Πηγή:

<https://www.theguardian.com/world/2019/mar/28/saudi-arabia-releases-three-human-rights-activists-on-bail>, 28 Μαρτίου 2019

Η Χάνα και το σύστημα "Kafala"

"Αν είσαι υπηρέτρια στο Λίβανο, όλοι σε αντιμετωπίζουν σαν κατώτερη. Κανείς δεν πιστεύει ότι μπορείς να έχεις τα όνειρά σου", λέει η Χάνα, μία 23χρονη οικιακή εργάτρια από την Αιθιοπία.

Η Χάνα έζησε αυτό το όνειρο για έναν μόνο μήνα, αφού ήταν ένα από τα 10 μοντέλα της έκθεση φωτογραφίας "Maidames" της Λιβανέζας Chaza Charafeddine στην Γκαλερί "Agial Art Gallery" στη Βηρυτό.

Η έκθεση αποτελεί μία κριτική στις κοινωνικές προκαταλήψεις ενάντια στις οικιακές εργάτριες του Λιβάνου καθώς και στο σύστημα "kafala" που ισχύει στη χώρα και φαίνεται να στερεί βασικά ανθρώπινα δικαιώματα από τις οικιακές εργάτριες.

Το σύστημα "kafala" ισχύει σε πολλές χώρες της Μέσης Ανατολής και αφορά σε οικιακούς εργάτες (κυρίως εργάτριες) από το εξωτερικό που έρχονται στη χώρα με μία ιδιότυπη χορηγία του εργοδότη τους. Κατά το σύστημα αυτό, οι εργοδότες δικαιούνται να κρατάνε τη visa και τα νομιμοποιητικά έγγραφα των εργαζομένων σε αυτούς. Έτσι, πολλές από τις οικιακές εργάτριες καταλήγουν να ζουν ως ιδιοκτησία των εργοδοτών τους στερούμενες βασικά ανθρώπινα δικαιώματα, γεγονός που παραπέμπει σε συνθήκες δουλείας. Το σύστημα "Kafala" κατηγορείται ως ένα σύστημα μοντέρνας δουλείας αφού επιτρέπει στους χορηγούς να εγκλωβίζουν τις οικιακές εργάτριες, ασκώντας πλήρη έλεγχο και εξουσία στην ύπαρξή τους, τη μετακίνηση, την ελευθερία τους. Σήμερα 200.000 εργάτες/ριες εργάζονται υπό αυτό το καθεστώς στο Λίβανο, με καταγωγή στην πλειοψηφία τους από την Αιθιοπία, το Μπανγκλαντές και τις Φιλιππίνες.

Πηγή:

<https://www.al-monitor.com/pulse/originals/2018/11/lebanese-artist-chaza-charafeddine-explored-the-dreams-and-d.html>

Η ιστορία του Oskar Schindler

Ο Όσκαρ Σίντλερ (Oskar Schindler, 28 Απριλίου 1908 - 9 Οκτωβρίου 1974) ήταν Γερμανός επιχειρηματίας, ο οποίος έγινε γνωστός όταν έσωσε περίπου 1.200 Εβραίους από βέβαιο θάνατο από τα χέρια των Ναζί στη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου πολέμου στην Πολωνία και στην Τσεχοσλοβακία. Χρησιμοποιώντας τους σαν εργάτες στα εργοστάσια του, τους προστάτεψε από την βιαιότητα των Ναζί και βοήθησε στη συνέχεια γενεών πολλών εβραϊκών οικογενειών.

Το καλοκαίρι του 1944 τόσο το στρατόπεδο όσο και το εργοστάσιο του Σίντλερ αποφασίστηκε να κλείσουν. Ο Σίντλερ πρότεινε στον Γκετ να τον βοηθήσει να μεταφέρει το εργοστάσιο μαζί με τους υπαλλήλους του στην Τσεχοσλοβακία με σκοπό να συνεχίσει να προσφέρει στο τρίτο Ράιχ με σημαντικά υλικά πολέμου. Αφού δωροδοκήθηκε, ο Γκετ συμφώνησε να τον βοηθήσει. Του έδωσε την εντολή να φτιάξει μία λίστα στην οποία θα αναφέρονταν τα ονόματα όλων των Εβραίων που θα πήγαιναν στο καινούργιο εργοστάσιο. Η λίστα περιείχε 1100 άτομα τα οποία ήταν όλοι οι υπάλληλοι του εργοστασίου του, αλλά και αρκετοί άλλοι. Το φθινόπωρο του 1944 ο Σίντλερ, αφού δωροδόκησε όλους τους ανθρώπους "κλειδιά", άρχισε την μεταφορά του εργοστασίου του στην Τσεχοσλοβακία. Τον Οκτώβριο στην αρχή κάπου στα 800 άτομα μεταφερθήκανε και μετά άλλα 300 άτομα, γυναίκες και παιδιά. Είναι χαρακτηριστικό ότι η δεύτερη ομάδα οδηγήθηκε μετά από λάθος στο Άουσβιτς με σκοπό την θανάτωση και των 300 ατόμων, αλλά ο Σίντλερ μετά από άμεσες ενέργειες κατόρθωσε να τους σώσει και να τους οδηγήσει στην Τσεχοσλοβακία. Κατά τους επόμενους 11 μήνες το εργοστάσιό του δεν παράγαγε ούτε ένα κάλυκα. Σαν δικαιολογία για το παραπάνω προς τον Γερμανικό στρατό, δόθηκε το γεγονός των "αρχικών δυσκολιών". Στην πραγματικότητα όμως σκοπίμως είχε αποδυναμώσει την γραμμή παραγωγής με απώτερο σκοπό την κακή παραγωγή καλύκων για σφαίρες.

Πηγή:

https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%8C%CF%83%CE%BA%CE%B1%CF%81_%CE%A3%CE%AF%CE%BD%CF%84%CE%BB%CE%B5%CF%81

Η ιστορία της Rosa Louise Parks

Η Rosa Louise Parks θεωρείται η μητέρα του κινήματος των αστικών δικαιωμάτων στη σύγχρονη Αμερική. Είναι διάσημη γιατί αρνήθηκε να δώσει τη θέση της στο λεωφορείο σε έναν λευκό άντρα στην Αλαμπάμα το 1955, κάτι που οδήγησε στη σύλληψή της. Όπως αναφέρεται στη βιογραφία της: "Αυτή η σιωπηλή αλλά θαρραλέα κίνηση άλλαξε την Αμερική και τον τρόπο που αντιμετώπιζονταν οι μαύροι, αλλάζοντας τον ρου της ιστορίας."

Η Rosa ήταν ακτιβίστρια πριν ακόμα το περιστατικό με το λεωφορείο. Στη δεκαετία του 1930 αγωνίστηκε για την απελευθέρωση εννιά μαύρων αγοριών που κατηγορούνταν για έναν βιασμό που δεν είχαν διαπράξει δύο λευκών γυναικών σε σταθμό τρένων στην Αλαμπάμα. Η δραστηριότητά της για τη διεκδίκηση των ανθρωπίνων συνεχίστηκε για όλη της τη ζωή. Η Rosa είχε λάβει πάνω από 43 διακρίσεις για το έργο της συμπεριλαμβανομένου του Μεταλλίου της Ελευθερίας που της απονεμήθηκε το 1996 από τον τότε Πρόεδρο William Clinton.

Πηγή:

<https://www.rosaparks.org/biography/>

Η ιστορία του Muhammad Nurkhoiron

Ο Muhammad Nurkhoiron είναι ένας από τους διασημότερους υπερασπιστές ανθρωπίνων δικαιωμάτων της Ινδονησίας. Αγωνίζεται για την προστασία των δικαιωμάτων των θρησκευτικών και εθνικών μειονοτήτων στη χώρα. Ξεκίνησαν να τον απασχολούν τέτοια ζητήματα, όταν είδε να επιτίθενται σε συμμαθητή του απλά και μόνο γιατί ήταν διαφορετικός.

Εργάζεται στην οργάνωση USAID της Ινδονησίας -έχει εργαστεί και σε άλλες οργανώσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα- και προσπαθεί να βοηθήσει κοινωνικές ομάδες οι οποίες στιγματίζονται στην Ινδονησία όπως ΛΟΑΤΚΙ, γυναίκες που απειλούνται και υφίστανται βία και άλλες ομάδες. Αξίζει να σημειωθεί ότι η Ινδονησία συγκεντρώνει πάνω από 300 εθνικές ομάδες και διαφορετικές γλώσσες οι οποίες συνυπάρχουν στα 17.508 νησιά της.

Ακόμα, οι στιγματισμένες ομάδες καθώς και οι οικονομικά ασθενέστερες δε γνωρίζουν τα δικαιώματά τους και έτσι πολλές φορές δεν ξέρουν τους τρόπους να διεκδικήσουν δικαιοσύνη και προστασία από τις διακρίσεις. Σε αυτό προσπαθεί να τους βοηθήσει ο Muhammad επιχειρώντας έτσι η Ινδονησία να γίνει μία πραγματικά δημοκρατική κοινωνία με ισονομία και ισότητα για όλους τους κατοίκους.

Πηγή:

<https://medium.com/usaids-2030/stepping-in-to-protect-minority-rights-5e9759cce8d7>

5 Άσκηση δημιουργικής γραφής

Μοιράζουμε μία κάρτα σε κάθε συμμετέχοντα/ουσα. Αφήνουμε κάποια λεπτά ώστε οι συμμετέχοντες/ουσες να επεξεργαστούν τις πληροφορίες της κάρτας. Τους ζητάμε να μπουν στους ρόλους που περιγράφει η κάρτα χωρίς να δείξουν τις κάρτες τους στους άλλους.

Αφήνουμε λίγο χρόνο ώστε οι συμμετέχοντες/ουσες να σκεφτούν σχετικά με τις παρακάτω ερωτήσεις:

- Πώς ζεις;
- Πώς είναι το σπίτι σου;
- Τι είδους παιχνίδια παίζεις;
- Τι δουλειά κάνουν οι γονείς σου;
- Πώς είναι η ζωή σου;
- Είσαι κοινωνικός/ή;
- Τι κάνεις τα πρωινά, τα μεσημέρια και τα απογεύματα;
- Ποιος είναι ο τρόπος ζωής σου;
- Πού μένεις;
- Ποια είναι η οικονομική κατάσταση της οικογένειάς σου;
- Τι κάνεις στον ελεύθερό σου χρόνο;
- Τι κάνεις στις διακοπές σου;
- Τι σου αρέσει πολύ και τι φοβάσαι;

Ζητάμε από τους συμμετέχοντες/ουσες να σταθούν όλοι σε μία σειρά ο ένας δίπλα στον άλλον. Διαβάζουμε μία λίστα με προτάσεις. Κάθε φορά που οι μαθητές απαντούν ναι σε αυτό που διαβάζουμε κάνουν ένα βήμα μπροστά. Αλλιώς μένουν στο σημείο όπου βρίσκονται. Διαβάζουμε μία πρόταση κάθε φορά. Στο τέλος ζητάμε από τον καθένα να αναλογιστεί το σημείο στο οποίο βρίσκεται.

Στη συνέχεια ακολουθεί συζήτηση σχετικά με τα συναισθήματά μας στους νέους μας ρόλους, τις στιγμές που αισθανθήκαμε ότι δεν απολαμβάνουμε εμείς ή άλλα μέλη της ομάδας όλα τα δικαιώματά μας, τις σκέψεις μας για τις διάφορες κοινωνικές ομάδες και τους τρόπους που οι ομάδες αυτές στερούνται τα δικαιώματά τους στην καθημερινή ζωή, τα βήματα που θα μπορούσαν να γίνουν ώστε να μην υπάρχουν δυσμενείς διακρίσεις σε μία κοινωνία κ.ά.

Κάρτες άσκησης δημιουργικής γραφής

Είσαι παιδί
μίας ανύπαντρης
μητέρας
σε μία πόλη
της επαρχίας

Είσαι κόρη ενός
διευθυντή τράπεζας.
Πηγαίνεις σε
ιδιωτικό σχολείο
σε μία μεγάλη πόλη

Είσαι γιος ενός
Κινέζου ιδιοκτήτη
εστιατορίου και η
δουλειά του πατέρα
σου πηγαίνει καλά

Είσαι μία
μουσουλμάνα
από τη Σαουδική
Αραβία. Ζεις με τους
γονείς σου οι οποίοι
είναι πολύ
θρησκευόμενοι

Είσαι κόρη ενός
Αμερικανού
πρέσβη και ζεις
με την οικογένειά
σου στην Ελλάδα

Είσαι ένας
παράλυτος μαθητής
και κινείσαι
με αναπηρική
καρέκλα

Είσαι μία
δωδεκάχρονη
κοπέλα που
σταμάτησε το
δημοτικό σχολείο

Είσαι μαθητής στο
δημοτικό σχολείο
σε μία χώρα όπου
δε μιλάς την
επίσημη γλώσσα

Είσαι ένας
πρόσφυγας
από το
Αφγανιστάν

Είσαι ένας
μετανάστης
χωρίς χαρτιά
από το Μαλί

Είσαι γιος
ενός αγρότη
σε ένα απομονωμένο
ορεινό χωριό

Μόλις τελείωσες το
δημοτικό σχολείο. Το
καλοκαίρι χρειάζεται
να βοηθήσεις στην
οικογενειακή σας
επιχείρηση γιατί οι
γονείς σου δεν τα
καταφέρνουν μόνοι

Η οικογένειά σου
έχει χωράφια σε
ένα ορεινό χωριό
και δεν έχει τα
χρήματα να σε
στείλει στην πόλη
για να πας
στο γυμνάσιο

Είσαι μαθητής στην
πέμπτη δημοτικού.
Η μητέρα σου είναι
στη φυλακή και
ο πατέρας σου
είναι άνεργος

Είσαι μαθητής και
θέλεις να γίνεις
ακροβάτης.
Οι γονείς σου είναι
δημόσιοι υπάλληλοι

Είσαι η κόρη
του πλουσιότερου
ανθρώπου
στην Ευρώπη

Προτάσεις που διαβάζονται από τον/την εκπαιδευτή/ρια:

- Δεν είχες ποτέ κανένα οικονομικό πρόβλημα.
- Ζεις σε ένα σπίτι με τηλεφωνική γραμμή και τηλεόραση.
- Αισθάνεσαι ότι σέβονται τη γλώσσα, τη θρησκεία και τον πολιτισμό σου στη χώρα που ζεις.
- Αισθάνεσαι ότι η γνώμη σου σε κοινωνικά και πολιτικά ζητήματα λαμβάνεται υπόψη και ότι οι απόψεις σου ακούγονται.
- Οι άλλοι άνθρωποι σε προσβάλλουν για διάφορα θέματα.
- Μπορείς να κυκλοφορείς στο δρόμο χωρίς να φοβάσαι.
- Ξέρεις από πού να ζητήσεις βοήθεια όταν τη χρειαστείς.
- Δεν ένιωσες ποτέ να σε ξεχωρίζουν λόγω της καταγωγής σου.
- Έχεις επαρκή κοινωνική και ιατρική περίθαλψη.
- Μπορείς να πηγαίνεις διακοπές με την οικογένειά σου μία φορά το χρόνο.
- Μπορείς να καλείς τους φίλους σου στο σπίτι ή να βγαίνεις να παίζεις μαζί τους.
- Έχεις μια ενδιαφέρουσα ζωή και είσαι θετικός/ή για το μέλλον σου.
- Αισθάνεσαι ότι μπορείς να σπουδάσεις και να ακολουθήσεις όποιο επάγγελμα θέλεις.
- Δε φοβάσαι μήπως σε παρενοχλήσουν ή σου επιτεθούν στο δρόμο, ή τα ΜΜΕ.
- Μπορείς να γιορτάζεις τις πιο μεγάλες θρησκευτικές γιορτές με τους συγγενείς και τους φίλους σου.
- Μπορείς να ταξιδέψεις στο εξωτερικό.
- Μπορείς να πηγαίνεις στο σινεμά ή στο θέατρο μία φορά την εβδομάδα.
- Μπορείς να αγοράζεις καινούργια ρούχα τουλάχιστον μία φορά κάθε τρεις μήνες.
- Μπορείς να ερωτευθείς όποιον θέλεις.
- Αισθάνεσαι ότι εκτιμούν και σέβονται τις ικανότητές σου στην κοινωνία που ζεις.
- Μπορείς να χρησιμοποιείς και να πληροφορείσαι από το ίντερνετ.

Δεύτερη μέρα εκπαίδευσης

 Λέξεις κλειδιά: διακρίσεις, αλληλεγγύη, γενοκτονία Ρομά, ολοκαύτωμα, μειονότητα, ρατσισμός, ελευθερία έκφρασης, ρητορική μίσους, υποστηρικτές/ριες

1 Αισθάνομαι ότι...

Κάθε συμμετέχοντας/ουσα εκφράζει στην ομάδα πώς αισθάνεται, "πώς έρχεται" στην εκπαίδευση. Η ομάδα μπορεί να κάνει ερωτήσεις. Όλη η διαδικασία διαρκεί περίπου 20 λεπτά και αποτελεί για τα μέλη της ομάδας μία άσκηση ενεργητικής ακρόασης και επικοινωνίας.

2 Παραμύθι με δυο λέξεις

Χωρίζουμε την ομάδα σε υποομάδες 3-4 ατόμων. Σε κάθε υποομάδα δίνονται δύο τυχαίες λέξεις τις οποίες θα πρέπει να περιλάβει σε ένα σύντομο παραμύθι το οποίο θα δημιουργήσει. Η διαδικασία διαρκεί 20 περίπου λεπτά. Τα παραμύθια που θα δημιουργήσουν οι υποομάδες ζητείται να έχουν θέμα κάποιο από τα ζητήματα που έχουν τεθεί και συζητηθεί μέχρι στιγμής στην εκπαίδευση (για παράδειγμα τα στερεότυπα, τον ρατσισμό, την κοινωνική απομόνωση, το στίγμα κ.ά.).

Για να διευκολύνουμε, μπορούμε να παρακινήσουμε κάθε μέλος να λέει μία πρόταση ώστε όλες οι προτάσεις μαζί να "δεθούν" στη συνέχεια σε μία ιστορία. Όλα τα παραμύθια των ομάδων χρειάζεται να έχουν ένα τέλος. Οι υποομάδες παρουσιάζουν τα παραμύθια τους στον κύκλο και ακολουθεί συζήτηση με όλα τα μέλη.

3 Ολοκαύτωμα: η ιστορία των Ρομά

Ζητάμε από τα παιδιά να αναφέρουν στην ομάδα ιστορίες δικών τους ανθρώπων ή άλλων Ρομά που μπορεί να γνωρίζουν για το Ολοκαύτωμα. Παρέχουμε κάποιες σχετικές πληροφορίες και μοιράζουμε σε κάθε μέλος της ομάδας το φύλλο εργασίας το οποίο εξηγούμε ότι περιγράφει την ιστορία ενός ανθρώπου που στη διάρκεια του Ολοκαυτώματος ήταν παιδί. Ζητάμε από όλα τα μέλη της ομάδας να αισθανθούν όπως το παιδί αυτό και να σκεφτούν πώς μπορεί να ήταν να ζει κανείς την περίοδο εκείνη.

Συζητάμε για τα συναισθήματά μας, τη μεταχείριση των Ρομά όπως περιγράφεται στην περιγραφή σε σχέση με τη μεταχείριση των Ρομά στην Ελλάδα σήμερα καθώς και τη συμβολή της κοινωνίας σε θύματα μέχρι σήμερα.

Στα επόμενα 15 λεπτά, ζητάμε από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες να στείλουν ένα μήνυμα ως απάντηση στο παιδί της περιγραφής. Είναι ελεύθεροι/ες να χρησιμοποιήσουν όποιο μέσο και όποιο τρόπο θέλουν. Μπορεί να είναι ένα γράμμα, ένα ποίημα, ένα τραγούδι ακόμα και ένα αντικείμενο.

Για την επόμενη μέρα, δίνεται στα παιδιά η εξής άσκηση: να εργαστούν σε ομάδες και να συλλέξουν παρόμοιες ιστορίες που τυχόν υπάρχουν και αφορούν ανθρώπους από το κοντινό τους περιβάλλον. Το υλικό που θα συλλεχθεί μπορεί να αποτελέσει και εκπαιδευτικό υλικό του πιλοτικού εργαστηρίου το οποίο θα σχεδιαστεί από τους/τις εκπαιδευόμενους/ες.

Μαρία Πέτερ – Μία Ρομά στο Άουσβιτς

"Ταξιδεύαμε για δυόμισι ημέρες. Φτάσαμε στο Άουσβιτς μέσα στη νύχτα. Όλη η οικογένειά μου ήταν εκεί: οι γονείς μου, τα αδέρφια μου Έντουαρντ και Γιόζεφ και οι τρεις αδελφές μου Αντονία, Ζοζεφίνα και Κάθριν με τους συζύγους και τα παιδιά τους. Μας στοίβαξαν στους στρατώνες. Την αυγή πήραμε το τσάι μας σε τεράστια δοχεία. Έπινα το τσάι μου έξω, μπροστά από τους στρατώνες και είδα για πρώτη φορά κάτι τόσο τρομερό και δεν θα ξεχάσω ποτέ το θέαμα έναν σωρό από γυμνά σώματα. Η θέα των πτωμάτων με τρομοκράτησε τόσο πολύ που ξαναγύρισα μέσα στους στρατώνες.... Στο Μπικκενάου όλοι έπρεπε να κάνουν καταναγκαστική εργασία. Εργάστηκα στο κτίριο του δρόμου του στρατοπέδου, όπου μετέφερα βαριές πέτρες. Η κουινιάδα μου και τα τρία παιδιά της αρρώστησαν από τύφο και πέθαναν στο Κρανκενβαυ (χώρος αρρώστων). Αυτά ήταν τα πρώτα μέλη της οικογένειάς μας που πέθαναν στο Άουσβιτς. Στη συνέχεια, ο σύζυγος της Ζοζεφίνας πέθανε από πνευμονία —αρρώστησε ενώ έκανε σκληρή εργασία στο στρατόπεδο. Ύστερα το μεγαλύτερο παιδί της πέθανε, και έτσι πέθενε το ένα μέλος της οικογένειάς μας μετά το άλλο. Η Ζοζεφίνα είχε εννέα παιδιά και όλα, εκτός από ένα, έχασαν τη ζωή τους στο στρατόπεδο. Μέχρι σήμερα δεν μπορώ να καταλάβω πώς τα υπόλοιπα οκτώ επέζησαν μέχρι τις αρχές του Αυγούστου του 1944, όταν θανατώθηκαν στους θαλάμους αερίων. Η αδελφή μου θα μπορούσε να είχε ζήσει. Ήθελαν να την στείλουν στο Ravensbrück πριν από την εκκαθάριση του Zigeunerlager. Αρνήθηκε για χάρη των παιδιών της. Είπε στους άνδρες των Ες-Ες πως δεν θα έφευγε χωρίς τα παιδιά της. Όταν το τελευταίο όχημα έφευγε από το Άουσβιτς, πέθανε σε θάλαμο αερίων. Η μητέρα μου επίσης έμεινε στο Άουσβιτς. Έκανα ό,τι περνούσε από το χέρι μου για εκείνη, αλλά μια μέρα αρρώστησε. Είχε υψηλό πυρετό και ο Blockaltester (υπεύθυνος του στρατώνα) ανακοίνωσε ότι έπρεπε να πάει στο ιατρείο. Είχε πυώδη εξανθήματα σε όλο της το σώμα. Εκεί της έκοψαν με νυστέρι τα εξανθήματα και τα απολύμαναν με κάποιο είδος κίτρινου υγρού. Άρχισε να βλέπει πράγματα και πέθανε μερικές μέρες αργότερα. Ο πατέρας μου και η αδελφή μου Αντονία, επίσης πέθαναν στο Άουσβιτς.... Κατέληξα στους στρατώνες που προορίζονταν για παιδιά στο Μπικκενάου. Αυτοί ήταν οι τελευταίοι στρατώνες από την πλευρά που βρισκόταν πιο κοντά στην είσοδο του Μπικκενάου... Σχεδιάστηκαν ειδικά για παιδιά. Κατά τη διάρκεια της ημέρας φρόντιζα τα παιδιά και τους σέρβιρα το φαγητό τους το μεσημέρι. Σε αυτούς τους στρατώνες επίσης, έκανε πρόβες η ορχήστρα. Θυμάμαι πολύ καλά τον Κόνιγκ από τα Ες-Ες -στο τέλος με μαστίγωσε. Λάμβανε μέρος σχεδόν σε κάθε εκτέλεση δια πυροβολισμού και ήταν παρών κατά την άφιξη των νέων μεταγωγικών. Ο Κένινγκ με μαστίγωσε επειδή υπερασπίστηκα τον εαυτό μου. Αυτό συνέβη με αφορμή τα παιδιά της Ζοζεφίνας. Δεν της είχαν δώσει φαγητό για αυτά. Είδα, εγώ όπως και άλλοι, πως ο Κένινγκ είχε δώσει ένα κιβώτιο γεμάτο τρόφιμα στη νοσοκόμα του μπλοκ. Το μόνο που ήθελα ήταν να έχουν κάτι να φάνε τα παιδιά. Γι' αυτό και παραπονέθηκα. Ήταν η μέρα που η ομάδα επιθεώρησης Ες-Ες ήρθε στο στρατόπεδο... Όταν η επιθεώρηση τελείωσε, γυρίσαμε πίσω στο μπλοκ. Πριν περάσει αρκετή ώρα, ο επιβλέπων του μπλοκ εμφανίστηκε και φώναξε τον αριθμό μου. Έπρεπε να πάω στο Schreibstube (γραφείο αναφοράς). Ο Κένινγκ περίμενε εκεί με τα πόδια του σε ανοιχτή στάση, το ένα χέρι στην τσέπη του και το άλλο κρατώντας ένα μαστίγιο το οποίο χτυπούσε τις ψηλές μπότες του. Έδωσα αναφορά λέγοντας τον αριθμό μου. Στη συνέχεια, ο Κένινγκ ήρθε κατά πάνω μου και με χτύπησε στο πρόσωπο τόσο δυνατά που έπεσα στο έδαφος. Μετά με πήγε σε άλλους στρατώνες. Απ' ό,τι θυμάμαι, ήταν το ξυλουργείο. Εκεί, σύμφωνα με τις διαταγές του, έπρεπε να γδυθώ και να φορέσω ένα βρεγμένο μαγιό, το οποίο είχαν μουλιάσει σε κάποιο μαύρο υγρό. Έπρεπε να ξαπλώσω σε ένα τρίποδο και να μετρήσω. Μέτρησα μέχρι το επτά —το θυμάμαι σαν να συνέβη πριν λίγο—και μετρούσα και μετρούσα, και μετά έπεσαν τα πρώτα χτυπήματα. Έπρεπε να συνεχίσω να μετρώ. Κι όσο μετρούσα ούρλιαζα από τον πόνο. Δεν πίστευα ότι θα επιζούσα μετά από αυτό. Καθώς με μαστίγωνε έτσι, μου είπε, «Θα πεθάνεις σαν ζώο στα χέρια μου». Θα θυμάμαι αυτά τα λόγια μέχρι να πεθάνω..."

Από το Εγχειρίδιο του Συμβουλίου της Ευρώπης με τίτλο:
"Είδωλα. Εγχειρίδιο για την αντιμετώπιση του Αντιτσιγγανισμού
μέσω της εκπαίδευσης στα ανθρώπινα δικαιώματα", σελ. 163.

4 Ρομά κουίζ

Μοιράζουμε ένα φύλλο εργασίας σε κάθε συμμετέχοντα/ουσα. Η ομάδα εργάζεται σε ζευγάρια ώστε να απαντήσει στις ερωτήσεις του κουίζ. Δίνεται χρόνος 15 λεπτά. Όποιο ζευγάρι απαντήσει σε μία σειρά ερωτήσεων κάθετα, οριζόντια ή διαγώνια φωνάζει "μπίνγκο". Το παιχνίδι σταματά και στη συνέχεια γίνεται συζήτηση στην ομάδα όπου δίνονται όλες οι απαντήσεις. Συζητάμε τις σκέψεις όλων, αν γνωρίζαμε ή όχι τις πληροφορίες, αν μας φάνηκαν χρήσιμες, ποιες μας έκαναν εντύπωση και γιατί.

Ρομά κουνίζ

Πότε οι Ρομά φτάνουν για πρώτη φορά στην Ελλάδα;

Απάντηση

Από πού ξεκίνησαν αρχικά;

Απάντηση

Ένα παράδειγμα ιστορικής διάκρισης ενάντια στους Ρομά στην Ευρώπη.

Απάντηση

Μία/ένας διάσημη/ος Ελληνίδα/Έλληνας Ρομά.

Απάντηση

Ένα έργο τέχνης από έναν καλλιτέχνη Ρομά (από όλον τον κόσμο).

Απάντηση

Ένα παράδειγμα αρνητικής διάκρισης κατά των Ρομά σήμερα στην Ελλάδα.

Απάντηση

Το ποσοστό των Ρομά στην Ελλάδα.

Απάντηση

Ένας οργανισμός στην Ελλάδα που ασχολείται με τα δικαιώματα των Ρομά.

Απάντηση

Ένα παράδειγμα επιτυχημένου αγώνα για τα δικαιώματα των Ρομά παγκοσμίως.

Απάντηση

Πόσοι Ρομά υπάρχουν στην Ευρώπη;

Απάντηση

Ποιο είναι το ποσοστό του πληθυσμού των Ρομά στην Ευρώπη;

Απάντηση

Πόσοι Ρομά υπολογίζεται ότι έχασαν συνολικά τη ζωή τους στο ολοκαύτωμα;

Απάντηση

Από τι καταλαβαίνουμε αν κάποια/ος είναι Ρομά; (όνομα, γονίδια, τρόπος ζωής, προτιμήσεις)*

Απάντηση

Ποιο είναι το θρήσκευμα του μεγαλύτερου ποσοστού των Ρομά;

Απάντηση

Ποιο είναι το πιο διαδεδομένο επάγγελμα των Ρομά στην ιστορία;

Απάντηση

Μία άλλη μειονότητα, εκτός από τους Ρομά.

Απάντηση

*Ερώτηση παγίδα

Ρομά κουίζ με ενδεικτικές απαντήσεις

Πότε οι Ρομά φτάνουν για πρώτη φορά στην Ελλάδα;

Απάντηση
15^ο αιώνα

Από πού ξεκίνησαν αρχικά;

Απάντηση
Βόρεια Ινδία

Ένα παράδειγμα ιστορικής διάκρισης ενάντια στους Ρομά στην Ευρώπη

Απάντηση
Δουλεία Ρουμανία, στέρηση Σλοβακία και αλλού

Μία/ένας Ελληνίδα/Έλληνας Ρομά

Απάντηση
Ελένη Βιτάλη

Ένα έργο τέχνης από έναν καλλιτέχνη Ρομά (από όλον τον κόσμο)

Απάντηση
Έργα του Πικάσο

Ένα παράδειγμα αρνητικής διάκρισης κατά των Ρομά σήμερα στην Ελλάδα

Απάντηση
Προκατειλημμένη αντιμετώπιση από αστυνομία

Το ποσοστό των Ρομά στην Ελλάδα

Απάντηση
Περίπου 200.000 στα 11,3 εκατομμύρια (1.55%)

Ένας οργανισμός στην Ελλάδα που ασχολείται με τα δικαιώματα των Ρομά

Απάντηση
Φάρος του Κόσμου

Ένα παράδειγμα επιτυχημένου αγώνα για τα δικαιώματα των Ρομά παγκοσμίως

Απάντηση
Αναγνώριση γενοκτονίας Ρομά σε Ε.Δ.Δ.Α

Πόσοι Ρομά υπάρχουν στην Ευρώπη;

Απάντηση
10 με 12 εκατομμύρια (εκτίμηση)

Ποιο είναι το ποσοστό του πληθυσμού των Ρομά στην Ευρώπη;

Απάντηση
1% (εκτίμηση)

Πόσοι Ρομά υπολογίζεται ότι έχασαν συνολικά τη ζωή τους στο ολοκαύτωμα;

Απάντηση
500.000 έως 1.500.000 άνθρωποι (εκτίμηση)

Από τι καταλαβαίνουμε αν κάποια/ος είναι Ρομά; (όνομα, γονίδια, τρόπος ζωής, προτιμήσεις)*

Απάντηση
Δεν υφίσταται η ερώτηση, κανένα

Ποιο είναι το θρήσκευμα του μεγαλύτερου ποσοστού των Ρομά;

Απάντηση
Σε κάθε κράτος το επικρατέστερο θρήσκευμα

Ποιο είναι το πιο διαδεδομένο επάγγελμα των Ρομά στην ιστορία;

Απάντηση
Μικροπωλητές

Μία άλλη μειονότητα, εκτός από τους Ρομά

Απάντηση
Μουσουλμάνοι Θράκης

*Ερώτηση παγίδα

5 Υποστηρικτές/ριες

Χωρίζουμε την ομάδα σε τρεις υποομάδες και καθένας/καθεμιά παίρνει από ένα αντίγραφο της δήλωσης πάνω στην οποία θα δουλέψουμε. Καθεμιά από τις τρεις υποομάδες εκπροσωπεί μία από τις παρακάτω κατηγορίες:

- Ομάδα δημοσιογράφων σε τοπική εφημερίδα
- Σύλλογος νέων Ρομά
- Μέλη του ίδιου πολιτικού κόμματος

Ζητάμε από κάθε ομάδα να γράψουν ένα σύντομο κείμενο (έως 1 σελίδα) προς δημοσίευση το οποίο θα σχολιάζει το γεγονός. Οι ομάδες έχουν 30 λεπτά για να το ετοιμάσουν. Στη συνέχεια, διαβάζονται τα κείμενα όλων και ακολουθεί συζήτηση στην ομάδα. Δίνεται η έννοια της ρητορικής μίσους και τα παιδιά μπορούν να αναφέρουν και άλλες τέτοιες δηλώσεις τις οποίες έχουν ακούσει. Συζητάμε για τους διάφορους δημοκρατικούς τρόπους με τους οποίους διάφορες οργανώσεις κοινωνίας των πολιτών μπορούν να παρέμβουν. Μπορούμε να αναφερθούμε στον ρόλο των ίδιων των νέων στην εξάλειψη της ρητορικής μίσους καθώς και σε τρόπους με τους οποίους οι ίδιοι μπορούν να κινητοποιηθούν.

Δήλωση βουλευτή, Μάρτιος 2018

"Παρακαλώ και απαγορεύω σε οποιονδήποτε αθίγγανο, γύφτο -και δεν συμμαζεύεται- να με ψηφίσει. Όποιος με ψηφίσει δεν τον αναγνωρίζω, από πλευράς αυτής της κοινωνικής ομάδας. Λυπάμαι που το λέω, λυπάμαι τα παιδάκια, τα οποία γεννιούνται από αυτούς τους ανθρώπους χωρίς να το θέλουν και την κατάσταση στην οποία βρίσκονται. Για να μη λέμε για πολιτικές και φοβόμαστε και τις ψήφους και δεν συμμαζεύεται. Εγώ απαγορεύω σε οποιονδήποτε από αυτούς και άμα έχετε κάνα γνωστό να του το πείτε, αν με ψηφίζει, να μη με ξαναψηφίσει. Από τους αθίγγανους. Να μη με ψηφίσουν εμένα".

Πηγή:

<https://www.vice.com/gr/article/mb5n9a/sthn-ellada-mporeis-nales-toys-roma-gyftoys-kai-na-mhn-analambaneis-kamia-ey8ynh>

6 Μια ιστορία και πόσα μπορεί να λέει...

Οι συμμετέχοντες/ουσες εργάζονται σε υποομάδες των 3-4 ατόμων. Μοιράζουμε στον/στην καθένα/καθεμιά το δημοσίευμα που έχουμε επιλέξει και ζητάμε από κάθε υποομάδα να συζητήσει σε 20 περίπου λεπτά τον τρόπο με τον οποίο οι Ρομά παρουσιάζονται στα μέσα ενημέρωσης βασιζόμενοι/ες στο άρθρο της δραστηριότητας αλλά και γενικότερα (με θετικό, αρνητικό ή ουδέτερο τρόπο).

Για διευκόλυνση των παιδιών, στο φύλλο εργασίας που δίνεται σε κάθε συμμετέχοντα/ουσα, υπάρχει μία λίστα με τα σημεία που θα μπορούσαν να συζητήσουν σχετικά με τις δημοσιεύσεις.

Στον κύκλο, οι ομάδες παρουσιάζουν και τα μέλη συζητούν εάν γνώριζαν ή όχι την ύπαρξη τέτοιων δημοσιευμάτων, αν θεωρούν πως αυτά αποτελούν εξαίρεση ή κανόνα, εάν έχουν άλλες παρόμοιες εμπειρίες να μοιραστούν. Ακολουθεί συζήτηση για τις κοινωνικές ομάδες που συνήθως στοχοποιούνται στα μέσα, τον αντίκτυπο αυτού καθώς και τους λόγους για τους οποίους μπορεί να συμβαίνει. Τέλος, συζητάμε για τους τρόπους με τους οποίους μπορούμε να αντιδρούμε σε αντίστοιχες περιπτώσεις που συναντάμε ατομικά αλλά και σε συλλογικό επίπεδο.

Τα παιδιά επιστρέφουν στις υποομάδες τους και γράφουν την ίδια είδηση, αυτή τη φορά με τρόπο που θεωρούν αντικειμενικό. Δίνεται χρόνος 20 λεπτά. Τα 10 τελευταία λεπτά της δραστηριότητας τα νέα άρθρα διαβάζονται σε όλη την ομάδα.

Κομοτηνή: Ρομά έστησαν γλέντι αρραβώνων εν μέσω κορονοϊού!

Αρραβώνας - υγειονομική "βόμβα" στον καταυλισμό των Ρομά στην Κομοτηνή. Χειραψίες, χοροί και... μοίρασμα φαγητού σε πιατέλες εν μέσω κορονοϊού. Τι δήλωσε ένας από τους πρωταγωνιστές του βίντεο στην εκπομπή "Μαζί σου".

Σε μια... άλλη διάσταση φαίνεται πως ζουν κάποιοι Ρομά στην Κομοτηνή, οι οποίοι εν μέσω πανδημίας κορονοϊού, έστησαν γλέντι αρραβώνων!

Σε αποκλειστικό βίντεο που εξασφάλισε η εκπομπή του ΣΚΑΪ "Μαζί σου" με την Τατιάνα Στεφανίδου, φαίνονται πάρα πολλοί Ρομά να είναι σε έναν μικρό αλλά και σε κλειστό χώρο, να χορεύουν, να ανταλλάζουν χειραψίες, να είναι ο ένας πάνω στον άλλον. Φυσικά το οποιοδήποτε ερώτημα για μάσκες, αντισηπτικά, γάντια είναι απλά αστείο.

Μάλιστα ο πατέρας του γαμπρού κοιτώντας προς την κάμερα ζητά "συγγνώμη" από τον Δήμαρχο, καθώς ο... γιος δεν μπορούσε να περιμένει και ήθελε να πάρει την νύφη, λέγοντας πως αυτά είναι τα έθιμα των Ρομά.

"Ο κορονοϊός δεν μας σταματά"

Επαναλάμβανε ξανά και ξανά πως "ο κορονοϊός δεν μας σταματά", την στιγμή που η ασθένεια αφήνει δεκάδες χιλιάδες νεκρούς.

Κάπου εδώ αξίζει να σχολιαστεί πως η πλευρά του γαμπρού διαπραγματευόταν το... χρηματικό ποσό για να γίνει το προξενιό, σαν να πρόκειται για κάποιο αντικείμενο.

Όταν τέλος πάντων συμφωνήθηκε το τελικό ποσό, δεν παρέλειψαν να τηρήσουν το έθιμο και να κάνουν χειραψία για 1 λεπτό και 45 δευτερόλεπτα!

Η χαρά τότε ήταν μεγάλη, και φυσικά η σκέψη για τον κορονοϊό... καμία. Βγήκαν κεράσματα προς όλους, άπλωναν χέρια προς πιατέλες, ακουμπούσαν μύτες, στόματα και μετά ξανά τα χέρια στην πιατέλα, γλέντια, χοροί κτλ.

Όλα αυτά δεν παρέλειψαν να τα δείξουν σε ζωντανή μετάδοση στο Facebook, για να δώσουν το... παράδειγμα.

Ήταν υποψήφιος δημοτικός σύμβουλος!

Βλέποντας λοιπόν πολλοί άνθρωποι τις σκηνές αυτές, μαθεύτηκε στην πόλη. Τηλεφώνησε λοιπόν στον πατέρα του γαμπρού, που μιλάει στο βίντεο, τόσο ο Δήμαρχος Κομοτηνής όσο και ο Ταξίαρχος της Αστυνομίας στην περιοχή, καθώς τον γνωρίζουν προσωπικά, αφού ήταν υποψήφιος δημοτικός σύμβουλος με την παράταξη του Δημάρχου!

Σύμφωνα με τα λεγόμενα του ίδιου, καθώς η εκπομπή "Μαζί σου" επικοινωνήσε μαζί του, ζήτησε συγγνώμη και χαρακτήρισε όλο αυτό ένα λάθος, απλώς τα παιδιά... βιάζονταν!

“Το ίδιο γίνεται και στις τράπεζες”

Το “Μαζί σου” δεν σταμάτησε εκεί και επικοινωνήσε και με τον Δήμαρχο Γιάννη Γκαρانه, ο οποίος ανέφερε πως αμέσως στάλθηκε αστυνομία.

Όπως είπε, μετά την επικοινωνία που είχε με τον υποψήφιο δημοτικό σύμβουλό του σταμάτησε αμέσως ό,τι γινόταν, καθώς η αστυνομία έφτασε μετά από ένα τέταρτο στο σημείο και δεν βρήκε κανέναν.

“Το ίδιο βλέπουμε να γίνεται και στις πόλεις, βλέπουμε ουρές στις τράπεζες” είπε ο Δήμαρχος, **κάνοντ**

Πηγή:

<https://www.newsit.gr/topikes-eidhseis/anatoliki-makedonia-kai-thraki/komotini-roma-estisan-glenti-arravonon-en-meso-koronoiou-apokalyptiko-vinteo-sto-mazi-sou/3011076/>

Σημεία προς συζήτηση στην ομάδα

- Υπάρχουν φωτογραφίες στη δημοσίευση; Ποιο μήνυμα δίνουν;
- Είναι θετική ή αρνητική η ιστορία που δημοσιεύθηκε για τους Ρομά;
- Υπάρχουν στο άρθρο γενικεύσεις που να καθοδηγούν τους αναγνώστες, τις αναγνώστριες να διαμορφώσουν γνώμη για όλους τους Ρομά σαν κοινωνική ομάδα;
- Υπάρχουν ανοιχτά ρατσιστικές δηλώσεις στο δημοσίευμα; Σε ποια σημεία;
- Αν κάνατε κάποιες αλλαγές στο δημοσίευμα, ποιες θα ήταν αυτές;

Συμπληρωματικά:

Συγκρίνουμε το άρθρο που δόθηκε, με το παρακάτω άρθρο το οποίο δημοσιεύθηκε στην ίδια δημοσιογραφική ιστοσελίδα:

Σάλο προκαλεί γιατρός που έκανε πάρτι γενεθλίων με 20 άτομα εν μέσω κορονοϊού

Μεγάλες αντιδράσεις έχει προκαλέσει ένας διάσημος γιατρός στη Βοσνία που οργάνωσε πάρτι γενεθλίων με ένα υπουργό και 20 φίλους του σε εστιατόριο.

Ο γιατρός διασκέδασε με τους φίλους του σε εστιατόριο στο Σαράγεβο παραβιάζοντας κατάφωρα τους περιορισμούς κατά της επιδημίας του νέου κορονοϊού που έχουν επιβληθεί και στη Βοσνία.

Αφού ενημερώθηκαν για την εκδήλωση από τις εικόνες που μεταδίδονταν ζωντανά μέσω των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, οι αρχές διέκοψαν τη γιορτή χθες το βράδυ, επιβάλλοντας πρόστιμα, σύμφωνα με το ανακοινωθέν που εξέδωσε η αστυνομία.

Στις εικόνες, διακρίνονται οι προσκεκλημένοι να κάθονται γύρω από ένα μεγάλο τραπέζι, με την ατμόσφαιρα που επικρατεί να είναι χαλαρή, την ώρα που στη γιορτή που οργάνωσε ο γιατρός συμμετέχουν και διάφοροι τραγουδιστές.

Η Βοσνία, όπου περίπου 2000 άνθρωποι έχουν προσβληθεί από τη νόσο Covid-19, ενώ έχουν πεθάνει σχεδόν 80 ασθενείς με νέο κορονοϊό, κήρυξε τον Μάρτιο την κατάσταση έκτακτης ανάγκης για να πολεμήσει την εξάπλωση του ιού. Τα εστιατόρια έκλεισαν, ενώ απαγορεύτηκε κάθε συνάθροιση.

Ο γιατρός Γιούσουφ Σαμπάνοβιτς, επικεφαλής της χειρουργικής μονάδας στο νοσηλευτικό κέντρο του Σαράγεβο, αποπέμφθηκε και τέθηκε σε απομόνωση στο σπίτι του.

"Οι κανόνες είναι οι ίδιοι για όλους και όλοι πρέπει να τους σέβονται", τονίζει το νοσοκομείο σε ανακοίνωση που εξέδωσε.

Ο υπουργός Εξωτερικού Εμπορίου Στάσα Κόσαρατς, που ήταν παρών στη γιορτή, ζήτησε συγγνώμη από τους πολίτες για την "απερίσκεπτη συμπεριφορά του".

"Αποδέχομαι πλήρως την ευθύνη" έγραψε στη σελίδα του στο Facebook. Συμπλήρωσε ότι θα πληρώσει "το πρόστιμο για μη τήρηση των περιοριστικών μέτρων", που κυμαίνεται από 500-1.500 μάρκα Βοσνίας-Εργεζοβίνης (255 έως 767 ευρώ).

Ωστόσο, δεν είναι βέβαιο ότι η συγγνώμη του επαρκεί. Ο αρχηγός του κόμματός του Μίλοραντ Ντόντικ ανακοίνωσε ότι ο υπουργός "υπέγραψε το τέλος της πολιτικής του καριέρας" στους κόλπους της Συμμαχίας των Ανεξάρτητων Σοσιαλιστών Δημοκρατών.

Πηγή:

<https://www.newsit.gr/kosmos/salo-prokalei-giatros-pou-ekane-parti-genethlion-me-20-atoma-en-meso-koronoiou/3024685/>

Τρίτη μέρα εκπαίδευσης

 Λέξεις κλειδιά: Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, Συμβούλιο της Ευρώπης

1 Τα καλά μας λόγια

Καθένας/καθεμιά λένε "κάτι καλό" για τον/τη συμμετέχοντα/ουσα που ακολουθεί στον κύκλο, στην ομάδα.

2 Παρουσίαση ομαδικής εργασίας "Ολοκαύτωμα: Η ιστορία των Ρομά" της προηγούμενης μέρας

3 Κουίζ για τα ανθρώπινα δικαιώματα

Αντίστοιχα με το Ρομά κουίζ που πραγματοποιήθηκε τη δεύτερη μέρα εκπαίδευσης, η ομάδα συμμετέχει σε αυτή τη δραστηριότητα με στόχο την εξοικείωσή τους με τα βασικότερα σημεία της θεωρίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Γίνεται αναφορά στην Οικουμενική Διακήρυξη, την ιστορία και τη σημασία της καθώς ανοίγει συζήτηση στην ομάδα για μερικά επιμέρους σημεία τα οποία περιλαμβάνει.

Λέμε στους συμμετέχοντες/ουσες ότι θα δουλέψουν σε ζευγάρια ώστε να απαντήσουν στις ερωτήσεις του κουίζ. Όποιο ζευγάρι απαντήσει σε όλες τις ερωτήσεις μίας σειράς (κάθετης, οριζόντιας ή διαγώνιας) φωνάζει "μπίνγκο". Στο σημείο αυτό η ομάδα επιστρέφει. Γίνεται συζήτηση πάνω στις απαντήσεις όλων των ζευγαριών και στη διάρκεια της ομαδικής συζήτησης δίνουμε τη θεωρία της άσκησης.

Κουίζ για τα ανθρώπινα δικαιώματα

Το όνομα ενός εγγράφου που διακηρύσσει τα ανθρώπινα δικαιώματα

Απάντηση

Ένα σημαντικό δικαίωμα που πρέπει να απολαμβάνουν όλοι οι άνθρωποι

Απάντηση

Ένα σημαντικό δικαίωμα που πρέπει να απολαμβάνουν όλα τα παιδιά

Απάντηση

Το όνομα ενός οργανισμού που εργάζεται για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων

Απάντηση

Ένα σημαντικό δικαίωμα που απολαμβάνετε

Απάντηση

Ένα δικαίωμα που έχεις στερηθεί προσωπικά

Απάντηση

Ένα καθήκον που έχουμε όλοι σε σχέση με τα ανθρώπινα δικαιώματα

Απάντηση

Ένα παράδειγμα διακρίσεων

Απάντηση

Ένα δικαίωμα που μερικές φορές στερούνται οι γυναίκες

Απάντηση

Μία πρακτική / πράξη που καταπατά το δικαίωμα στη ζωή

Απάντηση

Μία ομάδα ανθρώπων που τα δικαιώματά της παραβιάζονται στη χώρα που ζείτε

Απάντηση

Μία προϋπόθεση για να απολαμβάνουν όλοι χωρίς διακρίσεις τα δικαιώματά τους

Απάντηση

Ένα παράδειγμα για το πώς το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή μπορεί να παραβιαστεί

Απάντηση

Ένας άνθρωπος που μάχεται για τα ανθρώπινα δικαιώματα

Απάντηση

Ένα δικαίωμα που πρέπει να διασφαλίζει το κράτος στα άτομα με αναπηρίες

Απάντηση

Το όνομα του εγγράφου που περιλαμβάνει τα δικαιώματα των πολιτών στη χώρα που ζείτε

Απάντηση

4 Νέοι κανόνες σε νέο τόπο

Η δραστηριότητα αυτή εισάγει τα παιδιά λίγο βαθύτερα στις έννοιες της δημοκρατίας, της ειρήνης και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αφού τους ζητά να σκεφτούν και να επιλέξουν τα ίδια τους κανόνες υπό τους οποίους μπορεί να λειτουργεί ένας τόπος. Πριν ξεκινήσουμε, σε όλους/ες τους/τις συμμετέχοντες/ουσες δίνεται η σύντομη έκδοση της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Τα παιδιά εργάζονται σε δύο υποομάδες των 5 ατόμων. Τους ζητάμε το εξής:

"Φανταστείτε ότι ναυαγήσατε σε έναν νέο τόπο, όπου κανείς δεν έχει ζήσει ποτέ πριν και όπου δεν υπάρχει κανένας νόμος και κανένας κανόνας. Θα ζήσετε εδώ αλλά ακόμα δε γνωρίζετε με ποιους όρους. Για παράδειγμα, δεν ξέρετε αν θα έχετε δύναμη στο νέο αυτό τόπο, αν θα είστε αδύναμος/η ή αν θα βρίσκεστε κάπου στη μέση. Θα πρέπει λοιπόν μαζί με την ομάδα σας να δημιουργήσετε τους δικούς σας κανόνες, που θεωρείτε πως θα είναι δίκαιοι για όλους/ες. Στον νέο τόπο θα ζήσετε εσείς και άλλοι 2.000 άνθρωποι κάθε ηλικίας. Στον τόπο υπάρχει πόσιμο νερό και τροφή για όλους/ες καθώς και καθετί που είναι απαραίτητο για την ανθρώπινη επιβίωση (π.χ. καθαρός αέρας, ελεύθερος χώρος, κατάλληλες κλιματικές συνθήκες κλπ.). Χρειάζονται λοιπόν οι κανόνες τους οποίους θα ακολουθείτε όλοι/ες για να ζήσετε αρμονικά, μέχρι να διασωθείτε από εκεί."

Ως πρότυπο κείμενο με βάση το οποίο μπορούν να δημιουργήσουν τους κανόνες για τον νέο τόπο, οι συμμετέχοντες/ουσες μπορούν να έχουν την Οικουμενική Διακήρυξη.

Δίνονται 20 λεπτά στις υποομάδες και ακολουθεί παρουσίαση στον κύκλο. Συζητάμε τον τρόπο με τον οποίο δούλεψε κάθε ομάδα, εάν ήταν εύκολο και με ποια κριτήρια αποφάσισαν οι ομάδες τους κανόνες. Συγκρίνουμε τις παρουσιάσεις των δύο ομάδων και εάν εστίασαν σε κοινά σημεία της Διακήρυξης ή όχι. Έμφαση δίνεται στο πρώτο άρθρο της Διακήρυξης και η ομάδα συζητά εάν στην πραγματικότητα όλοι οι άνθρωποι απολαμβάνουν αξιοπρέπεια και ισότητα όπως ορίζει.

Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (σύντομη έκδοση)

- 1 Όλοι οι άνθρωποι γεννιούνται ελεύθεροι και ίσοι μεταξύ τους. Έχουν αξιοπρέπεια και δικαιώματα.
- 2 Όλοι έχουν δικαιώματα αδιακρίτως φυλής, χρώματος, φύλου, γλώσσας, θρησκείας, πεποιθήσεων, καταγωγής, περιουσίας, γέννησης ή τόπου διαμονής.
- 3 Όλοι έχουν δικαίωμα στη ζωή, την ελευθερία και την προσωπική ασφάλεια.
- 4 Κανείς δε μπορεί να ζει υπό καθεστώς δουλείας.
- 5 Κανείς δεν μπορεί να υποβάλλεται σε βασανιστήρια.
- 6 Όλοι είναι ίσοι απέναντι στο νόμο.
- 7 Όλοι δικαιούνται ίση προστασία από το νόμο.
- 8 Όλοι έχουν το δικαίωμα να ασκούν αποτελεσματικά ένδικα σε αρμόδια δικαστήρια.
- 9 Κανείς δεν μπορεί να συλλαμβάνεται αυθαίρετα.
- 10 Όλοι έχουν το δικαίωμα σε δίκαιη και δημόσια δίκη από ανεξάρτητο δικαστήριο.
- 11 Όλοι είναι αθώοι μέχρι αποδείξεως του εναντίου σε δημόσια δίκη που παρέχει όλες τις απαραίτητες υπερασπιστικές εγγυήσεις.
- 12 Όλοι έχουν το δικαίωμα της ιδιωτικότητας στην κατοικία, την οικογένεια και την αλληλογραφία.
- 13 Όλοι έχουν το δικαίωμα να κυκλοφορούν ελεύθερα, να εγκαταλείπουν ή να επιστρέφουν σε οποιαδήποτε χώρα.
- 14 Κάθε άτομο έχει το δικαίωμα του ασύλου.
- 15 Όλοι έχουν το δικαίωμα στην ιθαγένεια.
- 16 Όλοι έχουν το δικαίωμα στο γάμο και τη δημιουργία οικογένειας. Οι άνδρες και οι γυναίκες έχουν ίσα δικαιώματα τόσο κατά τη διάρκεια όσο και μετά τη λύση του γάμου.
- 17 Κάθε άτομο έχει το δικαίωμα της ιδιοκτησίας.
- 18 Κάθε άτομο έχει το δικαίωμα της ελευθερίας της σκέψης, της συνείδησης και των θρησκευτικών πεποιθήσεων.
- 19 Όλοι έχουν το δικαίωμα της ελευθερίας γνώμης και έκφρασης και το δικαίωμα στην αναζήτηση, λήψη και διάδοση πληροφοριών.
- 20 Όλοι έχουν το δικαίωμα του συνέρχεσθαι και του συνεταιρίζεσθαι.
- 21 Όλοι έχουν το δικαίωμα του εκλέγειν και του εκλέγεσθαι.
- 22 Κάθε άτομο έχει δικαίωμα στην κοινωνική ασφάλιση και στην εξασφάλιση των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων του.
- 23 Όλοι έχουν το δικαίωμα στην εργασία, την ίση αμοιβή για ίση εργασία και το δικαίωμα του συνδικαλιζέσθαι.
- 24 Όλοι έχουν το δικαίωμα σε λογικό ωράριο εργασίας και σε άδεια μετ'αποδοχών.
- 25 Όλοι έχουν το δικαίωμα σε ένα ικανοποιητικό βιοτικό επίπεδο για τους ίδιους και την οικογένεια τους που θα περιλαμβάνει την τροφή, τη στέγαση, τον ρουχισμό, την ιατρική περίθαλψη και την κοινωνική ασφάλιση.
- 26 Όλοι έχουν δικαίωμα στην εκπαίδευση.
- 27 Όλοι έχουν το δικαίωμα συμμετοχής στην πνευματική ζωή και στην προστασία των πνευματικών δικαιωμάτων.
- 28 Όλοι έχουν δικαίωμα σε μια κοινωνική και διεθνή τάξη, στο πλαίσιο της οποίας τα δικαιώματα και οι ελευθερίες της Διακήρυξης μπορούν να πραγματώνονται.
- 29 Κάθε άτομο έχει υποχρεώσεις απέναντι στην κοινωνία και σε τρίτους.
- 30 Καμιά διάταξη της Διακήρυξης δεν παρέχει σε ένα κράτος, σε μια ομάδα ατόμων ή σε ένα άτομο οποιοδήποτε δικαίωμα να εμπλέκεται σε δραστηριότητες που αποβλέπουν στην καταστράτηγηση των δικαιωμάτων και των ελευθεριών που περιλαμβάνονται σε αυτήν.

5 Εκπαίδευση για όλους και όλες!

Έχουμε ετοιμάσει για την ομάδα τις παρακάτω κάρτες. Δείχνουμε μία κάρτα τη φορά σε κάποιο μέλος της ομάδας και αυτός/η, έχει 1 λεπτό για να μιλήσει αυθόρμητα για ό,τι θέλει σε σχέση με το θέμα της κάρτας. Η ομάδα σε αυτή τη φάση δε σχολιάζει. Εάν οι συμμετέχοντες/ουσες δυσκολεύονται ή δεν επιθυμούν να τοποθετηθούν σε ένα συγκεκριμένο θέμα, μπορούν να πουν "πάσο" και να περάσουν σε επόμενη κάρτα. Σε περίπτωση που κάποιο μέλος της ομάδας δυσκολεύεται να καλύψει το λεπτό, παρεμβαίνουμε για να βοηθήσουμε.

Μόλις μιλήσουν και οι δέκα συμμετέχοντες/ουσες για 10 διαφορετικά ζητήματα, ρωτάμε εάν κάποιος/α από την ομάδα θα ήθελε άλλο ένα λεπτό για να αντιπαραβάλει επιχειρήματα ή να συμπληρώσει σε ένα θέμα το οποίο ήδη τέθηκε. Μπορεί να θέλει απλά να προσθέσει ή να αλλάξει κάτι σε σχέση με το θέμα της κάρτας που του/της δόθηκε. Ακολουθούν ερωτήσεις στην ομάδα και συζήτηση για όλες τις κάρτες, και για αυτές που δεν επιλέχθηκαν.

Κάρτες άσκησης

Εκπαίδευση
και
Χρήματα

Εκπαίδευση
και
Τροφή

Εκπαίδευση
και
Αλκοόλ /
Ναρκωτικά

Εκπαίδευση
και
Εκπαιδευτικοί

Δωρεάν
Εκπαίδευση

Εκπαίδευση
και
Γυναίκες

Εκπαίδευση
και
Ισότητα

Εκπαίδευση
και
Μειονότητες

Εκπαίδευση
και
Ανθρώπινα
Δικαιώματα

Εκπαίδευση
και
Διαδίκτυο

Πανεπιστημιακή
Εκπαίδευση

Εκπαίδευση
και
Περιβάλλον

Εκπαίδευση
και
Πειθαρχία

Εκπαίδευση
και
Ειρήνη

Εκπαίδευση
και
Αθλητισμός

Δια Βίου
Εκπαίδευση

6 Ο ρόμβος των δικαιωμάτων του παιδιού

Τα παιδιά εργάζονται σε υποομάδες των 3-4 ατόμων. Δίνουμε σε κάθε υποομάδα έναν φάκελο με 9 κάρτες, σε καθεμιά από τις οποίες αναγράφεται ένα δικαίωμα του παιδιού, σύνολο δηλαδή 9 κάρτες με 9 δικαιώματα. Ζητείται από κάθε ομάδα να ιεραρχήσει τα δικαιώματα αυτά δημιουργώντας έναν ρόμβο. Στην πρώτη σειρά να υπάρχει δηλαδή το κυριότερο κατά την ομάδα δικαίωμα, να ακολουθούν τα δύο επόμενα σε σημασία, στη συνέχεια τα τρία λιγότερο σημαντικά, τα δύο ακόμα λιγότερο σημαντικά και τέλος το ένα δικαίωμα το οποίο η ομάδα θεώρησε ως το λιγότερο σημαντικό όλων. Η διαδικασία αυτή διαρκεί περίπου 20 λεπτά.

Στη συνέχεια η ομάδα συναντιέται και παρουσιάζει τους ρόμβους της. Γίνεται συζήτηση για τη σημασία, την αλληλουχία και τη διασύνδεση των δικαιωμάτων καθώς και την ίση αξία και σημασία όλων για να μπορεί να εξασφαλιστεί η ευημερία κάθε παιδιού. Σε κάθε παιδί δίνεται μία σύντομη έκδοση της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Γίνεται σύγκριση με την Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και δίνουμε κάποιες θεωρητικές πληροφορίες σε σχέση με την ιστορία της Σύμβασης.

Κάρτες άσκησης

Άρθρο 1

Ορισμός

Παιδί είναι κάθε πρόσωπο κάτω των 18 ετών.

Άρθρο 2

Μη διάκριση

Όλα τα παιδιά είναι ίσα. Έχουν δικαίωμα να τα αντιμετωπίσουν χωρίς διακρίσεις με βάση τη φυλή, το φύλο, τη γλώσσα, τη θρησκεία, τις απόψεις, την οικονομική κατάσταση, τις ιδιαίτερες ανάγκες ή την εμφάνισή τους.

Άρθρο 3

Το συμφέρον του παιδιού

Σε κάθε νόμο και δικαστική απόφαση που αφορά στα παιδιά, πρώτα πρέπει να υπολογίζεται το συμφέρον τους.

Άρθρο 4

Μέτρα της Πολιτείας

Κάθε κράτος πρέπει να παίρνει τα κατάλληλα μέτρα ώστε να εφαρμόζονται τα δικαιώματα των παιδιών.

Άρθρο 5

Σεβασμός στα δικαιώματα των γονιών

Οι γονείς ή οι κηδεμόνες ενός παιδιού είναι υπεύθυνοι να το μεγαλώνουν έτσι ώστε να αναπτύσσονται οι ικανότητές του και να το βοηθούν να μάθει και να ασκεί τα δικαιώματά του.

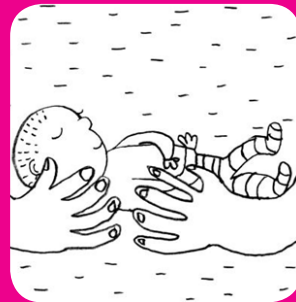
Πηγή: <https://www.living-democracy.gr/childrens-rights-cards/>

Κάρτες άσκησης

Άρθρο 6

Ζωή και ανάπτυξη παιδιού

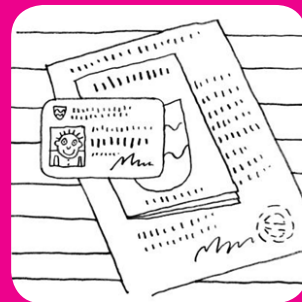
Κάθε παιδί έχει δικαίωμα στη ζωή. Το κράτος πρέπει να διασφαλίζει ότι τα παιδιά και οι έφηβοι αναπτύσσονται σωστά.

Άρθρο 7

Όνομα και ιθαγένεια

Κάθε παιδί, από τη γέννησή του και μετά, πρέπει να έχει ένα όνομα και μία ιθαγένεια, δηλαδή να ανήκει σε μία χώρα.

Άρθρο 8

Προστασία της ταυτότητας

Η πολιτεία πρέπει να βοηθά τα παιδιά να διατηρούν το όνομά τους, την ταυτότητά τους και τις σχέσεις τους με την οικογένειά τους.

Άρθρο 9

Ζωή και επικοινωνία με τους γονείς

Κάθε παιδί έχει δικαίωμα να ζει με τους γονείς του. Αν ζει μακριά από τους γονείς του, το παιδί έχει δικαίωμα να τους βλέπει και να επικοινωνεί μαζί τους, εκτός αν κάτι τέτοιο είναι αντίθετο με το συμφέρον του.

Άρθρο 10

Επανένωση οικογένειας

Αν ένα παιδί βρίσκεται σε διαφορετική χώρα από τους γονείς του, έχει δικαίωμα να ταξιδέψει ώστε η οικογένεια να αμιξεί και να ζουν όλοι μαζί.

Πηγή: <https://www.living-democracy.gr/childrens-rights-cards/>

Κάρτες άσκησης

Άρθρο 11

Προστασία από απαγωγή και αρπαγή

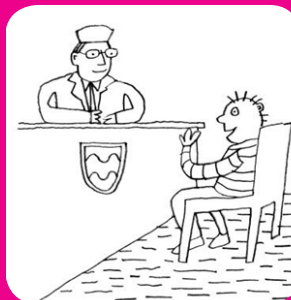
Το κράτος πρέπει να προστατεύει τα παιδιά ώστε να μη μεταφέρονται παράνομα μακριά από τη χώρα στην οποία ζουν.

Άρθρο 12

Ελευθερία γνώμης

Κάθε παιδί έχει δικαίωμα να εκφράζει τη γνώμη του για κάθε ζήτημα που αφορά τη ζωή του. Σε δικαστικά ζητήματα, όσο μεγαλώνει το παιδί, τόσο περισσότερο πρέπει και να μετρά η γνώμη του.

Άρθρο 13

Ελευθερία έκφρασης

Κάθε παιδί έχει δικαίωμα να εκφράζει ελεύθερα τη γνώμη του και να αναζητά πληροφορίες για θέματα που το αφορούν. Τα παιδιά πρέπει να εκφράζουν τη γνώμη τους με σεβασμό στα δικαιώματα των άλλων.

Άρθρο 14

Ελευθερία σκέψης, συνείδησης και θρησκείας

Κάθε παιδί έχει δικαίωμα να ασκεί ελεύθερα τη θρησκεία του, να σκέφτεται ελεύθερα και να πιστεύει ό,τι επιλέξει. Το κράτος πρέπει να σέβεται τα δικαιώματα και τις ευθύνες των γονέων όταν τα παιδιά ασκούν αυτά τα δικαιώματα.

Άρθρο 15

Ελευθερία ομαδικής συνάντησης και συνεργασίας

Τα παιδιά έχουν δικαίωμα να συναντιούνται, να συνεργάζονται και να συμμετέχουν σε συγκεντρώσεις, αρκεί να μην παρabiάζουν τα δικαιώματα των άλλων.

Πηγή: <https://www.living-democracy.gr/childrens-rights-cards/>

Κάρτες άσκησης

Άρθρο 16

Προστασία της ιδιωτικής ζωής

Κανείς δεν μπορεί να επεμβαίνει χωρίς άδεια στην ιδιωτική ζωή του παιδιού, στο σπίτι του, στην οικογενειά του, στην αλληλογραφία και στα πράγματά του. Επίσης, κανείς δεν μπορεί να προσβάλει ένα παιδί με λόγια ή με πράξεις.

Άρθρο 17

Πρόσβαση σε πληροφόρηση

Κάθε παιδί έχει δικαίωμα να μαθαίνει τι συμβαίνει γύρω του από τα μέσα ενημέρωσης (εφημερίδες, ραδιόφωνο, τηλεόραση, ηλεκτρονικά μέσα). Η Πολιτεία πρέπει να προστατεύει τα παιδιά από πληροφορίες που μπορεί να τα βλάψουν.

Άρθρο 18

Ευθύνες γονέων

Οι γονείς ή οι κηδεμόνες των παιδιών είναι υπεύθυνοι για τα παιδιά και την ανάπτυξή τους. Η Πολιτεία πρέπει να τους στηρίζει σε αυτό, για παράδειγμα να δημιουργεί υπηρεσίες για τη φροντίδα των παιδιών όταν οι γονείς δουλεύουν.

Άρθρο 19

Προστασία από βία

Το κράτος οφείλει να προστατεύει τα παιδιά από οποιαδήποτε μορφή βίας. Κανένας δεν μπορεί να ασκεί βία στα παιδιά. Κάθε παιδί πρέπει να μάθει τι μπορεί να κάνει αν ποτέ γίνει θύμα βίας.

Άρθρο 20

Παιδιά χωρίς οικογένεια

Κάθε παιδί που ζει χωρίς οικογένεια έχει δικαίωμα σε προστασία και υποστήριξη. Η υιοθεσία, η φιλοξενία σε ανάδοχη οικογένεια ή σε κάποιο ίδρυμα είναι μερικοί τρόποι.

Πηγή: <https://www.living-democracy.gr/childrens-rights-cards/>

Κάρτες άσκησης

Άρθρο 21

Υιοθεσία

Ένα παιδί μπορεί να υιοθετηθεί εάν η υιοθεσία αναγνωρίζεται από το κράτος και εάν γίνεται για το συμφέρον του παιδιού.

Άρθρο 22

Παιδιά πρόσφυγες

Κάθε παιδί που αναγκάζεται να εγκαταλείψει τη χώρα του επειδή εκεί κινδυνεύει, είτε μόνο του ή με τους δικούς του, έχει δικαίωμα για ειδική προστασία (άσυλο) από το κράτος και πρέπει να απολαμβάνει όλα τα δικαιώματα που έχουν και τα άλλα παιδιά.

Άρθρο 23

Παιδιά με αναπηρίες

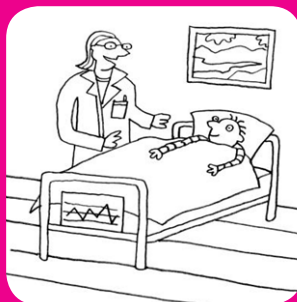
Τα παιδιά με αναπηρίες έχουν δικαίωμα σε ειδική φροντίδα και εκπαίδευση σύμφωνα με τις ανάγκες τους. Τα παιδιά πρέπει να διευκολύνονται ώστε να είναι ανεξάρτητα και να συμμετέχουν ενεργά όπως όλα τα άλλα παιδιά.

Άρθρο 24

Υγεία και ιατρική περίθαλψη

Κάθε παιδί έχει δικαίωμα στην καλύτερη δυνατή ιατρική φροντίδα. Το κράτος οφείλει να παίρνει μέτρα ώστε τα παιδιά να ζουν σε υγιεινές συνθήκες για να μην αρρωσταίνουν και να έχουν επαρκή τροφή και νερό.

Άρθρο 25

Επανεξέταση αναδοχής

Το κράτος πρέπει να ελέγχει αν κάθε παιδί που ζει σε ίδρυμα έχει όλα του τα δικαιώματα και δέχεται σωστή φροντίδα.

Πηγή: <https://www.living-democracy.gr/childrens-rights-cards/>

Κάρτες άσκησης

Άρθρο 26

Κοινωνική πρόνοια

Κάθε παιδί έχει δικαίωμα στην κοινωνική προστασία όπως για παράδειγμα στην κοινωνική ασφάλιση. Το κράτος πρέπει να λαμβάνει υπόψη την οικονομική κατάσταση της οικογένειας του παιδιού ώστε να παίρνει τα κατάλληλα μέτρα.

Άρθρο 27

Ανάπτυξη και επίπεδο ζωής

Κάθε παιδί έχει δικαίωμα σε ένα αξιοπρεπές επίπεδο ζωής για την καλύτερη δυνατή φυσική, πνευματική, ηθική και κοινωνική ανάπτυξή τους. Οι γονείς είναι υπεύθυνοι για την ανάπτυξη των παιδιών τους και το κράτος πρέπει να τους στηρίζει.

Άρθρο 28

Εκπαίδευση

Κάθε παιδί έχει δικαίωμα να λαμβάνει εκπαίδευση και να πηγαίνει στο σχολείο. Το κράτος οφείλει να διασφαλίζει ότι τα παιδιά πηγαίνουν στο σχολείο. Επίσης το κράτος οφείλει να διασφαλίζει ότι όλα τα παιδιά απολαμβάνουν όλα τους τα δικαιώματα στο σχολείο.

Άρθρο 29

Σκοποί εκπαίδευσης

Η εκπαίδευση πρέπει να βοηθά τα παιδιά να αναπτύξουν τις ικανότητές τους και την προσωπικότητά τους και να μαθαίνουν να σέβονται τα ανθρώπινα δικαιώματα όλων, τους διαφορετικούς πολιτισμούς και τις διαφορετικές αξίες.

Άρθρο 30

Μειονότητες

Κάθε παιδί που ανήκει σε μία μειονότητα (εθνική, γλωσσική, θρησκευτική) έχει δικαίωμα να μιλά τη γλώσσα του και να ασκεί τη θρησκεία και τον πολιτισμό του.

Πηγή: <https://www.living-democracy.gr/childrens-rights-cards/>

Κάρτες άσκησης

Άρθρο 31

Ξεκούραση, παιχνίδι και ελεύθερος χρόνος

Κάθε παιδί έχει δικαίωμα να ξεκουράζεται και να έχει ελεύθερο χρόνο να παίζει, να ψυχαγωγείται και να ασχολείται με πράγματα για τα οποία ενδιαφέρεται.

Άρθρο 32

Παιδική εργασία

Τα παιδιά πρέπει να προστατεύονται από κάθε μορφής εκμετάλλευση και εργασία που μπορεί να εμποδίσει την υγεία, την ανάπτυξη και την εκπαίδευσή τους. Το κράτος έχει την υποχρέωση να ορίσει το κατώτατο όριο ηλικίας, τα ωράρια και τις συνθήκες εργασίας για τους ανηλίκους.

Άρθρο 33

Προστασία από τα ναρκωτικά

Τα παιδιά πρέπει να προστατεύονται από την παράνομη χρήση ναρκωτικών ουσιών αλλά και να μη χρησιμοποιούνται στην παραγωγή και διακίνησή τους.

Άρθρο 34

Προστασία από σεξουαλική βία και εκμετάλλευση

Τα παιδιά πρέπει να προστατεύονται από κάθε μορφή σεξουαλικής βίας και εκμετάλλευσης όπως ο εξαναγκασμός σε σεξουαλική δραστηριότητα, η πορνεία και η πορνογραφία.

Άρθρο 35

Προστασία από κάθε άλλη μορφή εκμετάλλευσης

Το κράτος οφείλει να λαμβάνει όλα τα κατάλληλα μέτρα ώστε να εμποδίζει τις απαγωγές, την πώληση και το δουλεμπόριο των παιδιών.

Πηγή: <https://www.living-democracy.gr/childrens-rights-cards/>

Κάρτες άσκησης

Άρθρο 36

Άλλες μορφές εκμετάλλευσης

Τα παιδιά πρέπει να προστατεύονται από κάθε άλλη μορφή εκμετάλλευσης (για παράδειγμα επαιτεία).

Άρθρο 37

Βασανιστήρια και φυλάκιση

Κάθε παιδί έχει δικαίωμα να προστατεύεται από βασανιστήρια, απάνθρωπη μεταχείριση, παράνομη κράτηση και από κάθε βλάβη της προσωπικής του ελευθερίας. Το κράτος έχει υποχρέωση να απαγορεύει τη θανατική ποινή και την ισόβια φυλάκιση για παιδιά. Εάν ένα παιδί μπει στη φυλακή, έχει δικαίωμα ανθρωπίνης μεταχείρισης και δεν μπορεί να κρατείται με ενήλικες κρατούμενους. Επίσης, έχουν το δικαίωμα να κρατήσουν επαφή με την οικογένειά τους καθώς και να έχουν νομική βοήθεια.

Άρθρο 38

Πόλεμος και ένοπλες συρράξεις

Τα παιδιά και οι νέοι κάτω των 15 ετών δεν πρέπει να παίρνουν μέρος σε πολέμους και ένοπλες συρράξεις. Το κράτος πρέπει να παρέχει ειδική προστασία στα παιδιά που έχουν πληγεί από τον πόλεμο.

Άρθρο 39

Αποκατάσταση και ένταξη

Κάθε παιδί που είναι θύμα ένοπλης σύγκρουσης, βασανιστηρίων, παραμέλησης ή εκμετάλλευσης έχει δικαίωμα σε κατάλληλη φροντίδα για να μπορέσει να αποκτήσει την ψυχική και σωματική του υγεία και να μπορέσει να ενταχθεί στην κοινωνία.

Άρθρο 40

Δικαιοσύνη

Κάθε παιδί που κατηγορείται ότι έχει διαπράξει ένα έγκλημα, έχει το δικαίωμα να αντιμετωπίζεται από το δικαστήριο με αξιοπρέπεια και είναι αθώο μέχρι να αποδειχθεί το αντίθετο. Κάθε παιδί έχει δικαίωμα σε μία δίκαιη δίκη, σε διερμηνέα αν χρειάζεται, στην προστασία της ιδιωτικής του ζωής και στην επανεξέταση της δικαστικής απόφασης. Το κράτος έχει υποχρέωση να παρέχει στα παιδιά που έχουν καταδικαστεί, άλλες λύσεις αντί για φυλάκιση.

Πηγή: <https://www.living-democracy.gr/childrens-rights-cards/>

Κάρτες άσκησης

Άρθρο 41

Ευνοϊκότερες ρυθμίσεις

Αν οι νόμοι μιας χώρας προστατεύουν καλύτερα τα δικαιώματα των παιδιών από ότι αυτή η Σύμβαση, τότε πρέπει να εφαρμόζονται εκείνοι.

Άρθρο 42

Γνωστοποίηση

Τα κράτη έχουν υποχρέωση να κάνουν γνωστά στους μεγάλους και στα παιδιά τις αρχές και το περιεχόμενο αυτής της Σύμβασης.

Άρθρα 43-54

Εφαρμογή και έλεγχος

Μια ειδική Επιτροπή στον ΟΗΕ παρακολουθεί την εφαρμογή της Σύμβασης σε όλα τα κράτη που την έχουν υπογράψει. Οι κυβερνήσεις οφείλουν να στέλνουν εκθέσεις κάθε πέντε χρόνια και η Επιτροπή, αφού τις εξετάσει, τους στέλνει παρατηρήσεις και προτάσεις της.

Πηγή: <https://www.living-democracy.gr/childrens-rights-cards/>

Τέταρτη μέρα εκπαίδευσης

 Λέξεις κλειδιά: μη τυπική εκπαίδευση, εκπαιδευτικά εργαλεία, μεθοδολογία “Τέσσερα βήματα για δράση”, European Youth Foundation (EYF), δράσεις για νέους/ες

1 Ο κύκλος των ονείρων

Κάθε συμμετέχοντας/ουσα εκφράζει ένα όνειρό του/της στην ομάδα ξεκινώντας με τη φράση “Ονειρεύομαι πως/ονειρεύομαι να...”

2 World café

Η δραστηριότητα αυτή χρησιμοποιείται ως ένας συμμετοχικός τρόπος η ομάδα να μάθει για τη μεθοδολογία και τις αρχές της μη τυπικής εκπαίδευσης. Η έννοια, ο σκοπός, το περιεχόμενο και τα αποτελέσματα της μη τυπικής εκπαίδευσης αποτελούν και το περιεχόμενο αυτής της δραστηριότητας.

Όλα τα μέλη της ομάδας περνάνε από όλα τα “τραπέζια” της δραστηριότητας. Σε κάθε “τραπέζι” όποιοι/ες από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες βρίσκονται εκεί, συζητούν για μία από τις παρακάτω θεματικές. Ανά 5-7 λεπτά ζητάμε από όλα τα μέλη της ομάδας να μετακινούνται σε διαφορετικά κάθε φορά τραπέζια ώστε όλοι/ες να έχουν συμβάλει σε όλες τις συζητήσεις της δραστηριότητας. Στο τέλος της δραστηριότητας, δίνουμε στην ομάδα περισσότερες πληροφορίες για τη θεωρία και την πρακτική εφαρμογή της μη τυπικής εκπαίδευσης με ομάδες νέων.

Σε καθένα από τα “τραπέζια” έχουμε τοποθετήσει μία κάρτα με διαφορετικό θέμα:

- Έννοια και στόχοι της μη τυπικής εκπαίδευσης
- Τομείς και περιπτώσεις στις οποίες μπορεί να εφαρμόζεται μη τυπική εκπαίδευση
- Μαθησιακό πλαίσιο στο οποίο η μη τυπική εκπαίδευση μπορεί να φέρει τα καλύτερα αποτελέσματα
- Αρχές και εκπαιδευτικά εργαλεία της μη τυπικής εκπαίδευσης
- Λόγοι για τους οποίους θα επιλέγαμε τη μη τυπική εκπαίδευση

3 Τέσσερα βήματα για δράση

Παρουσίαση της μεθοδολογίας όπως προτείνεται στο Εγχειρίδιο για την αντιμετώπιση του Αντισιγχανισμού μέσω της εκπαίδευσης στα ανθρώπινα δικαιώματα με τίτλο "Είδω-λα": https://s3.amazonaws.com/webprofile-ngos/Files/55/mirrors_GR.pdf , σελίδες 165-188.

Γίνεται παρουσίαση του European Youth Foundation και της συνολικής του δράσης, στο πλαίσιο της οποίας πραγματοποιείται και η εκπαίδευσή μας. <https://www.slideshare.net/EuropeanYouthFoundation/eyf-presentation-en-jan-2019>

Πέμπτη μέρα εκπαίδευσης

 Λέξεις κλειδιά: πιλοτικά εργαστήρια για νέους/ες, αξιολόγηση εκπαίδευσης

1 Προετοιμασία των πιλοτικών εργαστηρίων για νέους/ες

Η ομάδα χωρίζεται σε δύο υποομάδες. Κάθε υποομάδα, μαζί με έναν εκπαιδευτή/μία εκπαιδευτριά, σχεδιάζουν το περιεχόμενο ενός πιλοτικού εργαστηρίου το οποίο θα πραγματοποιηθεί με τη συμμετοχή 10 διαφορετικών ομάδων νέων της πόλης. Η διαδικασία έχει διάρκεια 4 ώρες.

Στη συνέχεια, οι ομάδες βρίσκονται στον κύκλο και παρουσιάζουν καθεμιά το σχέδιο εργαστηρίου της. Γίνεται επιλογή κοινών δραστηριοτήτων από τις δύο ομάδες και έτσι καταλήγουμε στο τελικό σχέδιο εργαστηρίου.

2 Αξιολόγηση εκπαίδευσης

Οι επόμενες δύο ώρες του εργαστηρίου αφιερώνονται στην αξιολόγηση της εκπαίδευσης.

i Ελεύθερη έκφραση στον κύκλο

Οι συμμετέχοντες/ουσες μοιράζονται απόψεις, συναισθήματα και σκέψεις για την εκπαίδευση των προηγούμενων ημερών ελεύθερα. Για τη διευκόλυνσή τους, δίνουμε προφορικά τις παρακάτω ερωτήσεις:

- Τι μου άρεσε περισσότερο;
- Τι μου άρεσε λιγότερο/Τι δε μου άρεσε τόσο;
- Ποιες αλλαγές θα πρότεινα ώστε να βελτιωνόταν η εκπαίδευση;

ii Η βαλίτσα: Κρατάω, πετάω...

Καθένας/καθεμιά στην ομάδα έχει δύο κενές κάρτες. Στην πρώτη σημειώνει όσα θα ήθελε να "κρατήσει", να θυμάται, να εφαρμόζει από την εκπαίδευση και στη δεύτερη κάρτα όσα δυσάρεστα για όποιο λόγο θα ήθελε να πετάξει, να μην επαναλάβει. Ακολουθεί παρουσίαση στον κύκλο.

iii Το δέντρο του Blob

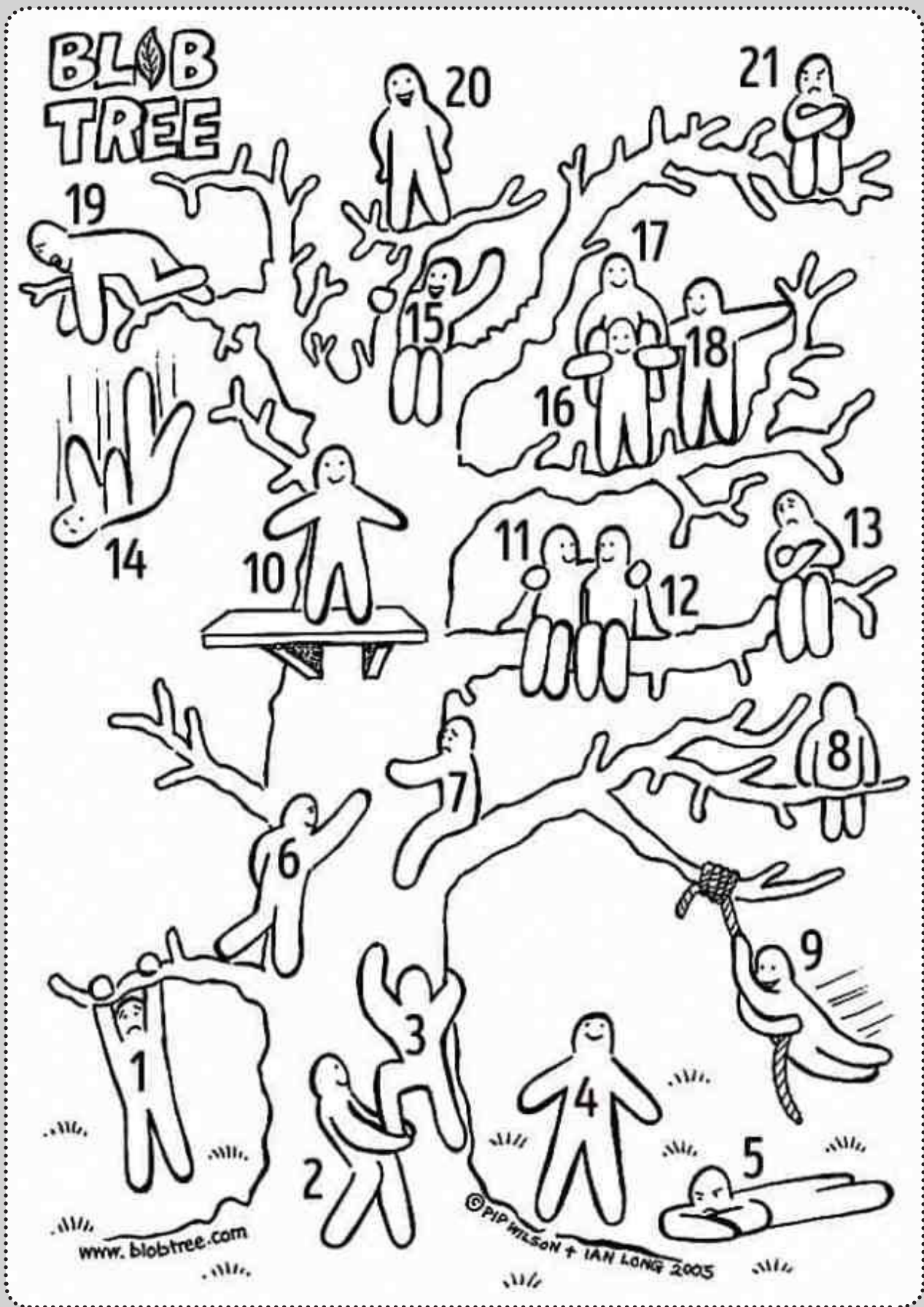
Σε κάθε συμμετέχοντα/ουσα δίνουμε ένα αντίγραφο του φύλλου αξιολόγησης "Το δέντρο του Blob". Καθένας/καθεμιά έχει 15 λεπτά να σκεφτεί τους λόγους και να σημειώσει το σχέδιο του φύλλου που αποδίδει καλύτερα τα συναισθήματα και τις σκέψεις του/της από την εκπαίδευση. Ακολουθεί παρουσίαση όλων στον κύκλο.

iv Τα ημερολόγιά μας

Διαβάζουμε αρχικά το ημερολόγιο της ομάδας με όσα έχουμε συμπληρώσει όλοι/ες κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης. Εάν υπάρχουν νέα σημεία τα οποία δεν έχουν ακουστεί στις προηγούμενες δραστηριότητες αξιολόγησης τα συζητάμε.

Αντίστοιχα, όποιος/α από την ομάδα επιθυμεί, μοιράζεται με την ομάδα μέρη από το προσωπικό ημερολόγιο που κρατούσε στη διάρκεια της εκπαίδευσης.

Το δέντρο του Blob

Έκτη μέρα εκπαίδευσης

 Λέξεις κλειδιά: προσομοιώσεις πιλοτικού εργαστηρίου, προετοιμασία υλικού εργαστηρίων

1 Προσομοιώσεις πιλοτικού εργαστηρίου

Η μέρα αυτή αφιερώνεται στην προετοιμασία των μελών της ομάδας να αναλάβουν ρόλο εκπαιδευτών στα δικά τους πιλοτικά εργαστήρια. Οι δραστηριότητες του εργαστηρίου που η ομάδα σχεδίασε πραγματοποιούνται με τα μέλη της ομάδας να αναλαμβάνουν τον ρόλο των εκπαιδευτών/ριών σε ζευγάρια, όπως θα κάνουν τους επόμενους μήνες με τις ομάδες νέων της πόλης με τις οποίες θα εργαστούν.

Με την υποστήριξη των εκπαιδευτών/ριών της ANTIΓΟΝΗΣ και σύμφωνα με τις προτάσεις των συμμετεχόντων/ουσών, όλα τα μέλη της ομάδας υποστηρίζονται και κάνουν αλλαγές ώστε να είναι έτοιμοι/ες για τον νέο τους ρόλο.

Πηγές

Εκπαιδευτικοί οδηγοί

Αρχοντάκη Ζ., Φιλίππου Δ. (2003). 205 βιωματικές ασκήσεις για εμφύχωση ομάδων. Εκδόσεις Καστανιώτη

Appleby R. (2015). Είδωλα. Εγχειρίδιο για την αντιμετώπιση του Αντισιγγανισμού μέσω της εκπαίδευσης στα ανθρώπινα δικαιώματα. Εκδόσεις Council of Europe.

Brander P., Cardenas C., Abad J., Gomes R., Taylor M. (2016). All different, all equal. Εκδόσεις Council of Europe.

Brander P., Gomes R., Keen E., Lemineur M. (2010). Compass: Ένα Εγχειρίδιο Εκπαίδευσης στα Ανθρώπινα Δικαιώματα για νέους/ες. Εκδόσεις Council of Europe.

Keen E., Georgescu M. (2016). Σύνδεσμοι. Ένα εγχειρίδιο για την καταπολέμηση της ρητορικής μίσους στο διαδίκτυο μέσα από την εκπαίδευση στα ανθρώπινα δικαιώματα. Εκδόσεις Council of Europe.

Northern Ireland Human Rights Commission (2008). Inspiring practice. Resources, tools and activities for human rights education.

Council of Europe. (2015). Teaching Controversial Issues. Professional development pack for the effective teaching of controversial issues developed with the participation of Cyprus, Ireland, Montenegro, Spain and the United Kingdom and the support of Albania, Austria, France and Sweden.

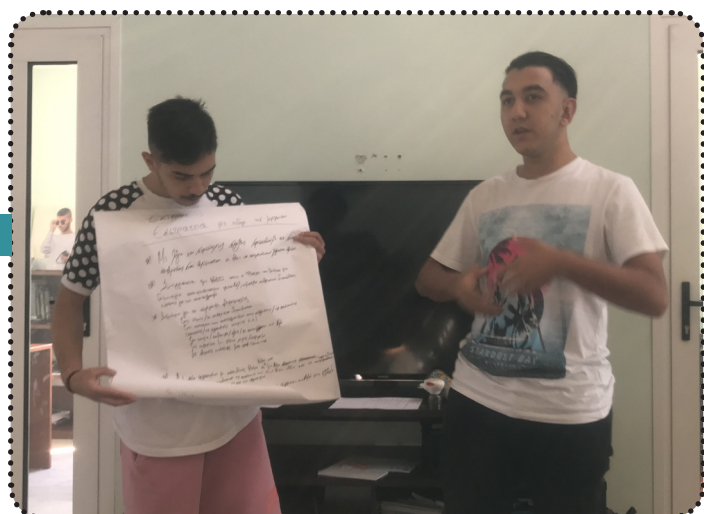
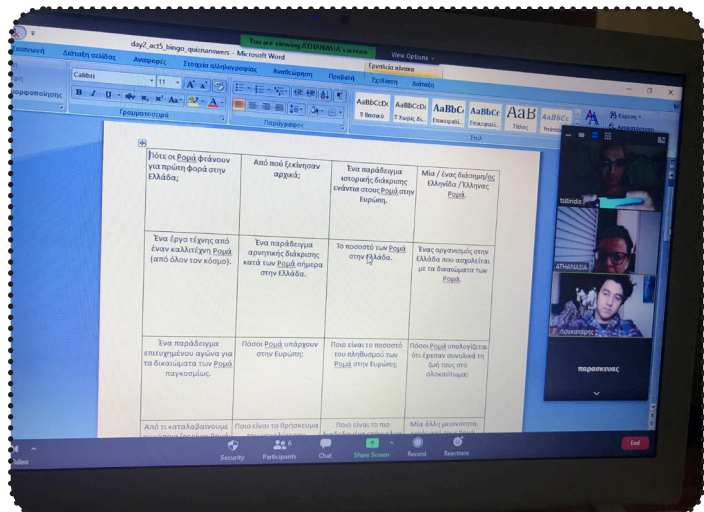

Παράρτημα

1 Φωτογραφίες από τα εκπαιδευτικά εργαστήρια

2

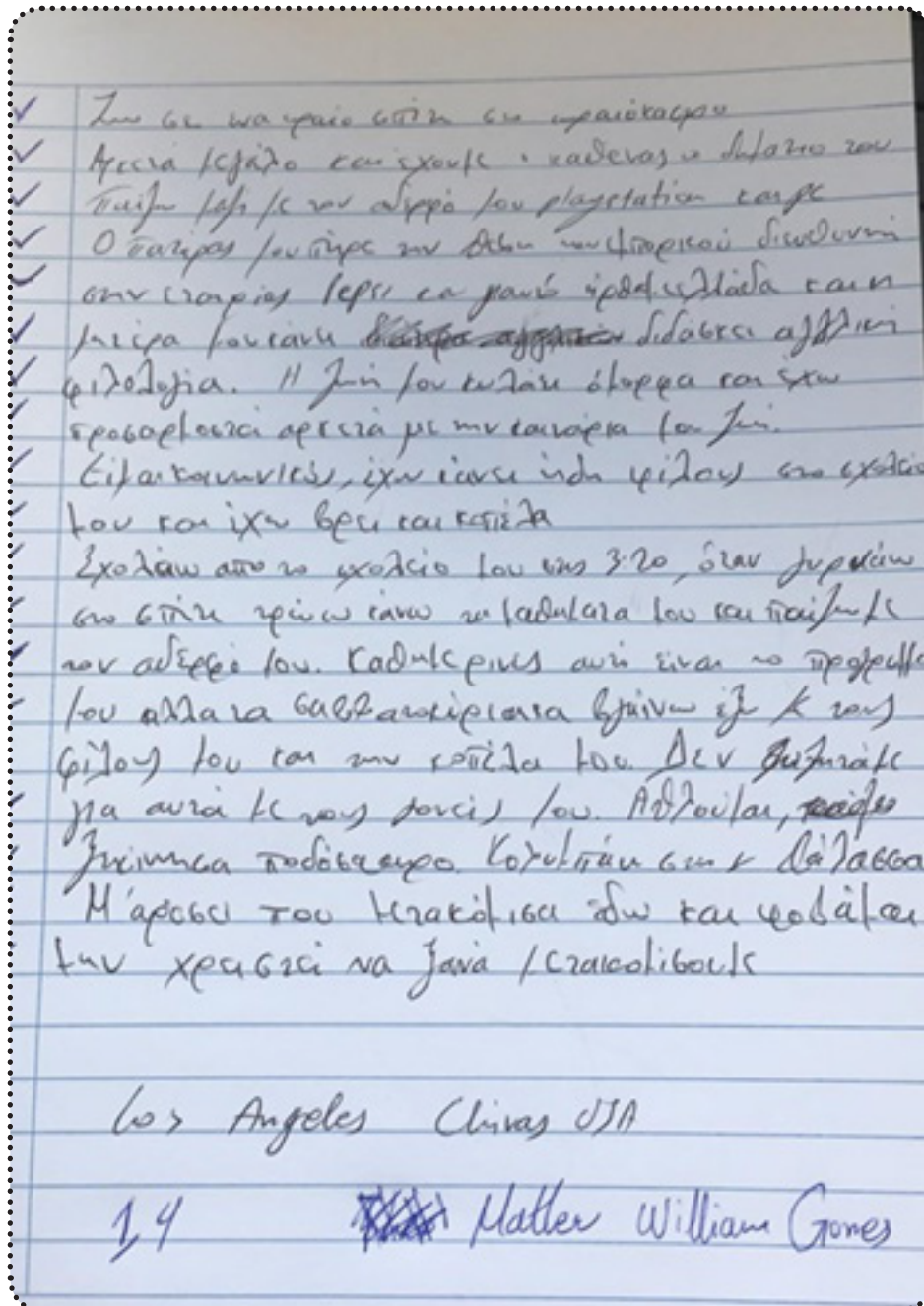
Υλικό που δημιουργήσαν οι συμμετέχοντες/ουσες κατά την εκπαίδευση

Περιγραφές ρόλων της δραστηριότητας “Κάνε ένα βήμα μπροστά”

Ρόλος:

Έρθες στην Ελλάδα πριν 6 μήνες με την οικογένειά σου. Πηγαίνεις στο γυμνάσιο, αλλά δε μιλάς Ελληνικά.

Περιγραφή:

Θοδωρής, 17 ετών

Περιγραφές ρόλων της δραστηριότητας “Κάνε ένα βήμα μπροστά”

Ρόλος:

Είσαι μία μουσουλμάνα από τη Σαουδική Αραβία.

Ζεις με τους γονείς σου οι οποίοι είναι πολύ θρησκευόμενοι.

Περιγραφή:

The screenshots show a text conversation with the following content:

1)πως ζω
Ζω με τους γονεις μου και τον αδερφο μου

2)πως είναι το σπιτι μου
Το σπιτι μου ειναι σχετικα φτωχο φτωχό εννοοντας οτι δεν υπάρχουν πολλα επιπλα μεσα στο σπιτι και υπάρχει μονο ενα δωματιο

3)τι ειδους παιχνιδια παιζω
Δε παιζω ποιο παιχνιδι

4)τι δουλειά κανουν οι δικοι μ

4)τι δουλειά κανουν οι δικοι μ
Η μαμα μου δεν δουλευει ο μπαμπας μου δουλευει σε πλυντήρια αυτοκινήτων

5)πως ειναι η ζωη μου
Γενικα δεν είναι καλη διοτι στεναχωριέμαι που δεν εχω ολα οσα θελω και δεν με αφηγουν

6)εισαι κοινωνικη;
Ειμαι αλαχιστα κοινωνικη

7)τι κανω πρωι μεσημερι απόγευμα
Το πρωι πηγαίνω σε ελληνικο σχολειο το μεσημερι τρωω μεσημεριανό και ξαπλώνω αν δεν χρειάζεται καμια βοηθεια η μαμα μου και το απογευμα προσπαθώ να μάθω να γραφω

8)Πως είναι ο τροπος ζωης μου

8)Πως είναι ο τροπος ζωης μου
Ειναι βαρετος διοτι δεν μπορω να κανω οσα θέλω

9)που μένεις
Μενω στο κέντρο της Θεσσαλονίκης

10)ποσα λεφτα βγάζει η οικογένεια σου
Ο πατερας μου την ημερα φερνει 25 ευρω αλλα κάθετα παραπανω ωρες και δυσκολευεται η οικογενεια μου

11)τι κάνεις στον ελεύθερο χρόνο σου
Βοηθω την μητερα μου,μπορει να πηγαίνω βολτα με τους γονείς μου

12)τι κανεις στις διακοπες σου
Καθομαι σπιτι σπανια πηγαίνω θαλασσα

13)τι σου αρεσει πολυ και τι φοβασαι
Μου αρέσει πολυ η μαθηση και η γνώση και φοβάμαι πολυ την μοναξια

Τάνια, 18 ετών

Περιγραφές ρόλων της δραστηριότητας “Κάνε ένα βήμα μπροστά”

Ρόλος:

Είσαι γιος ενός Κινέζου ιδιοκτήτη εστιατορίου και η δουλειά του πατέρα σου πηγαίνει καλά.

Περιγραφή:

14:02 📶 🔋

< Σημειώσεις 👤 📄

1. Πώς ζεις;

Ζω με τους γονείς μου. Το σπίτι μας είναι είναι ένα κλασικό διαμέρισμα το οποίο είναι ευρύχωρο. Έχει δυο δωμάτια από τα οποία το ένα είναι δικό μου.

Ο πατέρας μου είναι ιδιοκτήτης εστιατορίου και η μητέρα μου δουλεύει στην επιχείρηση του πατέρα μου στην κουζίνα. Το εισόδημα των γονιών μου είναι ικανοποιητικό αφού δεν στερούμαστε τα καθημερινά.

Καθημερινά, το πρωί πηγαίνω στο σχολείο. Γυρνώντας περνάω από το μαγαζί του μπαμπά και συνήθως τρώω εκεί για μεσημέρι. Πολλές φορές κάθομαι στο μαγαζί και βοηθάω τον μπαμπά. Κάποιες μέρες, τα απογευματινά πηγαίνω στο φροντιστήριο ξένων γλωσσών ή στο Ζιου-ζίτσου οπότε και φεύγω για το σπίτι να προετοιμαστώ. ενώ τα Σαββατοκύριακα βγαίνω με τους φίλους μου. Αυτή είναι η καθημερινότητά μου.

Τα παιχνίδια που επιλέγω είναι ομαδικά. Υπάρχουν φορές όπου εγώ και η παρέα μου που μπλέκουμε με άλλες παρέες.

Στις διακοπές μου θέλω να περνάω

🗑️ ✅ 📷 📍 📝

14:02 📶 🔋

< Σημειώσεις 👤 📄

υχλείο. Γυρνώντας περνάω από το μαγαζί του μπαμπά και συνήθως τρώω εκεί για μεσημέρι. Πολλές φορές κάθομαι στο μαγαζί και βοηθάω τον μπαμπά. Κάποιες μέρες, τα απογευματινά πηγαίνω στο φροντιστήριο ξένων γλωσσών ή στο Ζιου-ζίτσου οπότε και φεύγω για το σπίτι να προετοιμαστώ. ενώ τα Σαββατοκύριακα βγαίνω με τους φίλους μου. Αυτή είναι η καθημερινότητά μου.

Τα παιχνίδια που επιλέγω είναι ομαδικά. Υπάρχουν φορές όπου εγώ και η παρέα μου που μπλέκουμε με άλλες παρέες.

Στις διακοπές μου θέλω να περνάω χρόνο με τους γονείς μου αλλά λόγω του μαγαζιού είναι δύσκολο για αυτό και επιλέγω να πηγαίνω στην κατασκήνωση που πηγαίνουν και οι φίλοι μου.

Φαντάζομαι την ζωή μου σε 10 χρόνια με πολλά καταστήματα δηλαδή να ακολουθήσω το επάγγελμα του μπαμπά και ο φόβος μου είναι ότι μήπως δεν τα πετύχω

🗑️ ✅ 📷 📍 📝

Παρασκευάς, 22 ετών

Περιγραφές ρόλων της δραστηριότητας “Κάνε ένα βήμα μπροστά”

Ρόλος:

Είσαι παιδί ενός διευθυντή τράπεζας.

Πηγαίνεις σε ιδιωτικό σχολείο σε μία μεγάλη πόλη.

Περιγραφή:

- Ζω σε ένα κανονικό σπίτι
 με φίλους και όλες αυτές φιλίες
 ένα δωμάτιο, κοντά σε πάρκο
 και άλλα πολλά σπιτικά.
 Μου αρέσει να παίξω με τις
 οικογένειες και να παίξω βόλεϊ.
 Η φίλη μου δουλεύει σε σούπερ.
 Μια φίλη ~~είναι~~ είναι οικογενειακή
 με πολλές φιλίες στο χώρο,
 χιλιάδες φίλοι και τις
 φέρνει να κάθονται και τις
 δουλειές του φράφρα.
 Είναι παρα πολύ κοινωνικός και
 δεν με ενοχλεί η οικογενειακή κατάσταση
 Αλλάζει διαβάσει και με βόλεϊ
 και ^{εργάζομαι με φίλους} ~~πληθυσμό~~ ^{συναντιούνται} ~~συναντιούνται~~ ^{συναντιούνται} ~~συναντιούνται~~ ^{συναντιούνται}

- Μένω στο κέντρο ^{αυτή} Θεσσαλονίκης
 - Ο ~~είναι~~ ελάχιστος ελεύθερος
 χρόνος είναι για τους φίλους
 και των βόλεϊ.
 - Μαντα γοδώνω παρα πολλά
 αυτά που διακοπές γιατί είναι
 άρεσ και καλές.
 - Μου αρέσει παρα πολύ να είμαι
 κυνηγός με ανθρώπους και τους
 να φοβόμαι είναι, να μην με
 δέχονται ή να μην τον βάλω
 λόγω της οικογενειακής μου
 της οικογενειακής μου.
 - Είναι καλό να είμαι κοινωνικός
 να ηγούμαι ομάδα, φορματ και
 καλώς χιλιάδες σε ανθρώπους με
 το έχω κοίτη.

Στάυρος, 17 ετών

3 Αξιολόγηση από την ομάδα

Από τις γραπτές αξιολογήσεις των παιδιών

"Εκπληρώθηκε ο στόχος του σεμιναρίου"

"Όλα τα εκπαιδευτικά εργαστήρια που κάναμε με τον "Φάρο του Κόσμου" και την ΑΝΤΙ-ΓΟΝΗ, το κάθε ένα ήταν για μένα κάτι, πηγή έμπνευσης και δημιουργίας. Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα συνολικά ήταν από τα πιο ενδιαφέροντα που έχουμε παρακολουθήσει καθώς μάθαμε καλύτερα ποια είναι τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις οι δικές μας αλλά και κάθε ανθρώπου. Επίσης αποκτήσαμε ενσυναίσθηση (συναισθηματική νοημοσύνη) καθώς με τα εργαστήρια που κάναμε μπαίναμε στην θέση πολλών ανθρώπων που για διαφορετικούς λόγους έχουν δεχτεί ρατσισμό ή στερούνται καθημερινά τα δικαιώματα τους και νιώσαμε έστω λίγο όπως νιώθουν αυτοί. Αυτές οι 5 μέρες ήταν όλες το ίδιο δημιουργικές και γιατί γνωρίσαμε εξαιρετικούς ανθρώπους με ήθος και εκπληκτικό χαρακτήρα. Τέλος, θεωρώ ότι επιτέλους κατανόησα πώς να οργανώνω και να μοιράζω σωστά τις γνώσεις μου μέσα στις δραστηριότητες που από εδώ και πέρα θα συντονίσω για άλλες ομάδες συνομηλίκων μου. Ευχαριστούμε όλους τους εκπαιδευτές για αυτό το υπέροχο και δημιουργικό 5ήμερο. Τελικά η μη τυπική εκπαίδευση μπορεί να σου προσφέρει περισσότερα από όσο νομίζεις".

Σταύρος-Ραφαήλ Γιουβάννης
Εκπαιδευόμενος, 17 ετών

Supported by the Council of Europe
Through the European Youth Foundation

© Κέντρο Πληροφόρησης Αντιγόνη

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Κέντρο πληροφόρησης και τεκμηρίωσης για τον ρατσισμό, την οικολογία, την ειρήνη και τη μη βία

Πτολεμαίων 29Α, 54630 Θεσσαλονίκη, τηλ. +30 2310 285688, fax +30 2313 319770

Καμελιών 26, Π. Ψυχικό 154 52, Αθήνα, τηλ. +30 210 6711349

E-mail: info@antigone.gr

Site: www.antigone.gr

TRYAR

Training of Roma Youth
on Antigypsyism and human Rights

Νέοι και νέες Ρομά εκπαιδεύονται
στον Αντιτσιγγανισμό και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα